Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ай 1921 оной ...ин 21-һээ гарана | № 275 (13989) | 1972 оной ноябриин 22, среда | Сэн 2 мүнгэн

...АЛШАДАЙ МҮРЫСӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ!

...спубликымнай ажалшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые һайшаан дэмжэнэ

...СС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...ПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет „Холимол тэжээлэй промышлен-... хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай" тогтоол баталан абаба

...ал ба шубуу үс... хүгжөөхэ талаар ...дэжэ байһан хэм... ...рон доторнай хо... ...элэй үйлэдбэрин ...а холимол тэжээ... ...рые үндэһөөрнь ...ха эрилтэ табина ...ол дотор тэмдэг...

... холимол тэжээл ...эг олохон пред... ...дай техническэ ...өөл хангалтагүй Холимол тэжээл ...хэ заводуудые, ...үүхэй эд гаргаха ...приятинуудые ба... ...баринууд тогтоог... ...орһоо гээгдэлтэй... ...гдэнэ. Белогтой ...эй түүхэй эдүүд ...шаг ехэтэйгээр ...эгүй. Холимол түүхэй эдүүдэй ...дын олон ээздтэ ... ушар холимол промышленно... ...элтые һуладхана.

...тороо холимол тэ... промышленность амжалта ехэтэй... ...өөхэ ба холимол шанарыень һай... зорилгоор КПСС... ...ральна Комитет, Министрнүүдэй ...3 онһоо эхилжэ ...ижээл, тэрэшэлэн ...аминтай нэмэл... ...о үйлэдбэрилхын ...оной, отрубиин, ...а шпродуудай, за... ...амитанай мяхаар ...рилай, тэжээлэй хуурай жомой, ...оһогүй болгогдо... ...й һүнэй, үбһэнэй тэжээлэй фосфа... ...нуудай, микро... ...дэй ба биологи... ...инеральна бусад ...ай бүхы нөөсые ...һаа СССР-эй Бэ... министерствэдэ ... гэжэ тогтообо. Бэлэдхэлэй мини... предприятинууд... ...бэрилэгдэһэн хо... ...эл ба белково... нэмэлтэнүүд ара... ... түсэбтэй зохил... ...хилээмэнэй зүйл-нүүдэй хубаарида тогтоогдоһон гуримдал адляар түбэй газарһаа сэхэ хубаарилагдаха ёһотой.

Шахадаһа болон шпродуудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ ба холимол тэжээлэй промышленностьда белково тэжээл гаргаха түүхэй эдэй нөөсые дээшэлүүлхэ шухала байһан дээрэһээ 1973 оной ургасаһаа эхилжэ колхоз ба совхозуудай, гүрэнэй бусад ажахынуудай гүрэндэ худалдаһан тоһото ба эфирнэ тоһоной ургамалнуудай үрэһэнэй, сэбэрлэгдээгүй хлопогой, үбһэнэй гурилай, саахарай свёклын центнер бүхэнэй түлөө холимол тэжээл (шахадаһан ба шпродуудай орондо) худалдаха гурим тогтоогдонхой;

	түсэбэй ёһоор худалдагдахада (килограммаар)	түсэбһөө гадуур худалдагдахада (килограммаар)
наран сэсэг	30	70
кунжут, арахис, эдеэнэй мак. ажгон, тмин, фенхель, анис	30	60
тоһотой лен, лен-долгунец, улһан, горчица, рыжик, рапс, кориандр, перилла, кольза, ляллеманци ба крамбе	50	100
соя	70	140
клещевинэнүүд	400	400
совет сортын сэбэрлэгдээдүй хлопок	8	8
совет сортын (нарин утаһатай) сэбэрлэгдээдүй хлопок	16	16
саахарай свёкло (фабрична)	1,0	1,0
үбһэнэй гурил	100	100

Хүдөө ажахын продукцинуудые гүрэндэ худалдаһан тухай колхоз, совхозуудай документын үндэһөөр, уггамжын гуримаар тэдээндэ холимол тэжээл худалдаха даабари СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын эмхинүүдтэ үгтэнхэй.

Колхоз, совхозууд ба бусад ажахынуудһаа гүрэнэй худалдан абаһан тоһото ба эфирнэ тоһото ургамалнуудай үрэһэнэй, сэбэрлэгдээгүй хлопогой ба хүдөө ажахын бусад продукциин орондо тэдэниие тушаадаг ажахынуудай үйлэдбэрилгын талаар урмашалыень буурулхагүй хэмжээтэйгээр СССР-эй Финансын министерствэтэй, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэтэй ба СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэтэй зүбшэн, холимол тэжээл худалдаха үнэ сэнгүүдые 1973 оной январиин 1 хүрэтэр тогтоохыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үнэ сэнгэй Гүрэнэй комитедтэ даалгагдаа.

Шанарай талаар табигдадаг эрилтэнүүдые дээшэлүүлхэ зорилгоор 1974 оной январиин 1 болотор СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство холимол тэжээлэй промышленностиин бүхы түрэлэй түүхэй эдтэ шэнэ стандартнуудые зохёохо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй стандартнуудай Гүрэнэй комитет тэдэниие нь баталха уялгатай.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет холимол тэжээлэй предприятинуудай барилгын бодото байдалые хаража үзөөд, юһэдэхи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан холимол тэжээлэй гүрэнэй предприятинуудай барилгые түргэдхэхэ ба болзорһоонь урид ашаглалгада оруулха зорилгоор шухала хэмжээнүүдые абаха талаар союзна республиканууудай компартинуудай ЦК болон Министрнүүдэй Соведүүдые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Барилгын министерствые, СССР-эй Промышленна барилгын министерствые, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудые баридаг министерствые, СССР-эй Энергетикэ ба электрификациин министерствые, Дунда зэргын машина бүтээлгын министерствые, Мособлгүйсэдкомой дэргэдэхи Главмособлстройе, Ленгорүйсэдкомой дэргэдэхи Главленинградстройе уялгалаа.

Холимол тэжээл буйлуулан үйлэдбэрилдэг заводуудай дэргэдэ үбһэнэй гранулированна гурил хадагалха тусхай байрануудые бэлдэхыень, энээндэ шухала түхеэрэлгэнүүдые бүтээхыень холимол тэжээл үйлэдбэрилдэг промышленностиие түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха асуудал шиидхэдэг министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта даалгагдаа.

СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын харьяата, холимол тэжээл буйлуулхын тула шэнээр баригдажа, һэльбэн заһабарилагдажа байһан предприятинуудые шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд ба бусад материалнуудаар хангаха гэжэ СССР-эй Госплан, СССР-эй Госснаб арадай ажахын түсэбүүдэй проектнүүд дотор хараалаад, тэдэ предприятинуудай ашаглалгада оруулагдахаар тогтоогдоһон болзортойнь тааралдуулан, түхеэрэлгэнүүдые тэдээндэ эльгээхэ ёһотой. СССР-эй Госснаб арадай ажахын тон шухала һалбаринуудта — СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын харьяата барилганууд ба предприятинуудта материальна хэрэгсэлнүүдые үгэлгэ хангаха уялгатай.

Холимол тэжээлэй ба микробиологическа промышленностьда хэрэглэгдэхэ шэнэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые туршан шалгаха, тэдэниие олоорнь бүтээн гаргаха, техническэ документнүүдые зохёохо хэрэг хангахыень Прибор бүтээлгын, автоматизациин ба хүтэлбэрилгын хэрэгсэлнүүдэй министерствэдэ, Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин машина бүтээдэг, ажаһуудалда хэрэглэгдэхэ приборнуудые бүтээхэ министерствэдэ, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Микробиологическа промышленностиин главна управленидэ, Газай промышленностиин министерствэдэ, СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствэдэ даалгагдаа.

Тусхай автотранспортаар холимол тэжээл, белогтой, витаминтай нэмэлтэ тэжээл ба премикснүүдые хэрэглэгшэдтэнь сэхэ хүргэхэ хэрэг удаа дараалан хангаха хэмжээ ябуулгануудые союзна республиканууудай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство хараалжа, бодото дээрэнь бэелүүлхэ уялгатай. СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэһээ ороһон техническэ эрилтэнүүдэй ёһоор, Автомобильна промышленностиин министерство холимол тэжээл ехээр зөөхэ автомобильнуудые, тэдээндэ зорюута тааруулан түхеэрэгдэһэн тэргэнүүдые зохёон бүтээхэ хэрэг бэелүүлхэ ёһотой. Орооһо таряа, гурил ба крупа зөөлгые түсэблэхын тула холимол тэжээл, белогтой, витаминтай нэмэлтэ тэжээл ба премикснүүдые иимэ автомобильнуудаар зөөхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1958 оной августын 7-ной тогтоолоор тодорхойлогдоһон ажалай түлбэриин гуримууд микробиологическа ба химическэ промышленностиин үйлэдбэрилдэг продукцитай адлирхуу продукци буйлуулан үйлэдбэрилдэг холимол тэжээлэй промышленностиин предприятинуудай, үйлэдбэринүүдэй, цехүүдэй, участогуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хамаадана. Ажалай түлбэриин дурдагдаһан гуримууд 1974 — 1975 онуудта хүсэндөө ороха.

Витаминуудые, аминокислотануудые, антиоксидантнуудые ба хүдөө ажахыда шухала бусад нэмэлтэ тэжээл үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ дурадхалнуудые бэлдэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, Химическэ промышленностиин министерствэдэ, Медицинскэ промышленностиин министерствэдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Микробиологическа промышленностиин главна управленидэ даалгагдаа.

Энэ тогтоолоор хараалагдаһан даабаринуудые дүүргэхын тула хүрэхөөр мүнгэ зөөри, материальна хэрэгсэлнүүдые жэлэйнгээ түсэбүүд дотор СССР-эй Госплан, СССР-эй Госснаб хараалха ёһотой.

Холимол тэжээл үйлэдбэрилдэг промышленностиие хүгжөөлгын холын хараата түсэб зохёожо, холимол тэжээл, белогтой, витаминтай нэмэлтэ тэжээл ба премикснүүдые үйлэдбэрилхэ гүрэнэй предприятинуудай хүсэ нэмээхэ, малай тэжээлдэ гаргашалагдаха бүхы орооһо таряа татажа, һайн шанартай холимол тэжээл болгохын тула гүрэнэй мүнгэ зөөреэр, мүн колхоз, совхозуудай мүнгэ зөөреэр шэнэ заводуудые, цехүүдые бариха хэрэг эмхидхэхыень СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаа. Малай тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хамаатай СССР-эй бусад министерствэнүүд, албан зургаанууд энэ хэрэг шиидхэлгэдэ хабаадалсаха ёһотой.

Нүхэр Михаил Андреевич СУСЛОВТА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Коммунис партиин, Совет гүрэнэй ба уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Таниие, дала наһатай болоһонтойтнай дашарамдуулан, халуунаар амаршална.

Ажал ябуулга эрхилжэ байгаа бүхы үе соогоо, партийна, гүрэнэй элдэб тушаалнуудые даажа байхадаа, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, марксизм-ленинизмын агуу ехэ үг зорилгонуудта хизааргүй үнэн сэхээр алба хэхэ ябадалда хамаг хүсэеэ, эрдэм бэлиг болон ехэ дүй дүршэлөө зорюулнат.

Манай хүндэтэ хани, нүхэр Михаил Андреевич, Танда, үндэр наһа наһалха, элүүр энхэ ябахыетнай, манай партиин, совет арадай аша туһада, коммунизмын илалтын тулада саашадаа үрэ түгэсөөр ажаллахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ НҮХЭР М. А. СУСЛОВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «ХАДУУР БА БАЛТА» ГЭЖЭ ХОЁРДОХИ АЛТАН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяануудтай байһанайнь түлөө, дала наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Социалис Ажалай Герой нүхэр Михаил Андреевич **Сусловые Ленинэй** орденоор, **«Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаляар** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1972 оной ноябриин 20.

КПСС-эй обкомой VII пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1972 оной ноябриин 21-нэй үдэр КПСС-эй обкомой VII пленум боложо үнгэрбэ. «Намарай хуряалгын хүдэлмэри дүүргэхэ ба хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлдэхэ талаар областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. ТИТОВ, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. КОНЕВ, КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь ... Б. РАДНАЕВ, КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. В. ПЛАСТИНИН, Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. С. ИРИНЧЕЕВ, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВ, Улаан-Үдын аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. И. ПЛОТНИКОВ, Зэдын аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ С. Б. ЖАРГАЛОВ, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Б. САГАНОВ, КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. МИХЕЕВ, республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министр В. Г. БОЛЬШАКОВ, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ П. С. БЕРЕЗКИН, Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Б. БАДАНОВ, республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин директор К. Л. БАРЬЯДАЕВ гэгшэд хабаадалсаба.

Пленум хэлсэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол баталан абаа.

НДРЙ-гэй партийно-правительственна делегаци Москва ерээ

Президентскэ Соведэй түрүүлэгшэ, НДРЙ-гэй Арадай фронтын ЦК-гай генеральна секретариин орлогшо Салем Рубейя Али түрүүтэй Йеменэй Арадай Демократическа Республикын партийно-правительственна делегаци КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар албанай хэрэгээр ноябриин 21-дэ Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев ба бусад тусхай тушаалтад НДРЙ-тэй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаа.

(ТАСС).

...ДХЫН— ...ГРАММ

...МИН. Манай ...э корреспон... ...Балданов иигэ... ...улна: Эхэ орон... ...й тарган мяха нэгэнтэ бэшэ Санагын сов... ...шад Түнхэнэй «Сибиряк» кол... ...ршэдэй үбэлэй ... шахамал ... шэгнүүрые ...000 граммаар ...эһэн үүсхэлые ...алтайгаар һай... ...эбэ.

...ын шахан тар... гүүртэнүүдтэ ... гаран һарлаг, адуулагдана. ...шээриин үедэ ... майла та... ... бэлшээгдэжэ ...элһэн үхэрнүү... таргалуулхын Хангайн гүүр... ...ад Ханда Ба... ...урбо Абралов ...дано. Һүүлэй тэдэнэй ха... байһан үхэр... ...үүрээ сүүдхын ...граммаар нэ... ...ом. Эдэ үдэр... ...вхозой малшад ... малай тус ...агынь 310 ки... ...шэгнүүртэйгээр түлөө бүхы хү... ...эн ажаллана.

ЗУНАЙХИҺААШЬЕ ДУТУУГҮЙ

Үнгэрэгшэ зундаа сагаан эдеэ ехээр абахын тула республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн «Путь к коммунизму» колхозой һаалишад мүнөө үбэлдөөшье баһал һү ехээр һаана.

Колхозой бүхы фермэнүүд һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб (түсэбһөө гадуур тушааха даабаритайнь тоолоходо) болзорһоонь урид дүүргэээ. Жэлэй эхинһээ хойшо арба һарада колхозойхид 9,2 мянган центнерэй орондо 10 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, һү һаалияа 20,4 процентээр дээшэлүүлээ.

Ангирай, Нестеровскэ фермэнүүдэй түрүү һаалишад Н. С. Шангина, З. И. Руднева, Н. Я. Бродникова, М. И. Лобыцина гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө тус түстаа 2.500 килограмм һү һаагаад, уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, колхозойнгоо амжалтада ехэ хубита оруулаа.

Мүнөө эдэ фермэнүүд Хяагтын аймагай Алтайн совхозой һаалишадай жэшээгээр үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1.250—1300 килограмм һү һаахын түлөө мүрысөөндэ оролсонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ олонхи һаалишад үнеэн бүриһөө сүүдхын 9—10 килограмм һү һаана.

А. АФАНАСЬЕВ.
Прибайкалиин аймаг.

ГАХАЙШАДАЙ ХУБИТА

Хэрбээ таба-зургаан жэлэй саада тээ Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз жэл соо бүхыдөө дүрбэтаба мянган центнер мяха абадаг һаа, мүнөө 7 мянга үлүүтэй центнер мяха Эхэ орондоо үгэнэ.

Жэшээлхэдэ, гансахан байгша оной үнгэрһэн арбан һарада совхозой малшад, гахайшад, хонишод бэлэдхэлэй пунктда 5.719 центнер мяха оруулаа. Харин жэлэй дүүрэтэр тэрэнээ 7,5 мянган центнертэ хүргэхэ юм. Эндэ совхозой гахайшадай оруулһан хубита бага бэшэ. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи гахайшад хамта хоёр мянга гаран гахай шахан таргалуулжа, мяханай комбинадта ябуулаа гэхэ гү, али 2.700 гаран центнер тарган мяха гүрэндөө тушаагаа. Тиихэдэ жэлэй арбан һара соо бүхыдөө 6 мянга шахуу поршоонхо түлжүүлээ. Иигээд ноябрь, декабрь һарада үшөө олохон мянган поршоонхо абтахаар хүлеэгдэнэ.

Совхозой фермэдэ арбаад жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ дүй дүршэл ехэтэй болоһон, эрхим үрэ дүн туйладаг гахайшад эндэ олон. Тусхайлбал, бэрхэ гахайшад Клавдия Конечных, Валентина Панькова гэгшэд мүнөө жэлэй эхинһээ хойшо эхэ гахайнуудаа нэгэ түрүүлээд байхадаа, тус бүриһөөнь 8 поршоонхо абанхай. Иигээд ноябрь, декабрь соо гахай бүхэнһөө үшөө тэды шэнээн поршоонхо абаха зорилготой.

Гахайнуудые шахан таргалуулдаг цехэй гахайшан Прасковья Пономарёва шахамал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 374 граммаар нэмээжэ, тус түстань 110 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй болгоод, олохон зуун гахай тушаагаа. Мүнөө тэрэнэй хүдэлдэг цехтэ 1.600 гахай шахан таргалуулагдажа байна.

Үбэлжэлтын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые тус совхозой гахайшад үнэн зүрхэнһөө һайшаан угтаба. Үбэлэй үедэ поршоонхо олоор абаха, гахайнуудые һайнаар таргалуулхын тула эршэмтэйгээр мүрысэхэ гэжэ шиидээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү гахайшад П. Пономарёва, В. Панькова, К. Конечных.

М. НАМЖИЛОВАЙ фототекст.

УЗБЕКИСТАНАЙ ХЛОПОК УРГУУЛАГШАДАЙ ЕХЭ ИЛАЛТА

Узбегэй ССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэн, энэ жэлдэ хлоһогой баян ургаса туйлаад, тэрэнээ эмхитэй һайнаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, хлопок таридаг республикануудай эдэбхитэдэй Ташкентдэхи суглаан дээрэ абаһан, дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэээ. Республикын хлопок ургуулагшадай ажалай энэ ехэ амжалтань — партийна, соведүүдэй, профсоюзна ба комсомолой, ажахын зургаануудай эмхидхэлэй шадамар бэрхэ хүдэлмэриин, бүхы колхозниугуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ба уһанай ажахын мэргэжэлтэдэй шэн зоригто, оролдосото ажалай үрэ дүн болоно. Бэлэдхэлэй пунктнуудта 4.600 мянган тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок тушаагдаа, тэрэнэй 90 процентнь нэгэдэхи сортын байба. Энэ республика иимэ ехэ хэмжээтэй хлопок анха түрүүшынхеэ гүрэндэ худалдаа.

Хлопок таридаг шэнэ районуудай таряашад мелиораци хэхэ ба шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха тухай партиин заабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлэн, иимэ гайхамшаг илалтануудые туйлаба.

Ташкент хотын, республикын бусад областной түбүүдэй ба городуудай промышленна предприятинуудай, барилгануудай, һургуулинуудай коллективүүд хлопогой баян ургаса хуряажа абахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ ехэ туһа хүргөө.

Республикын колхозууд, совхозууд, хүдөө ажахын зургаанууд бүхы хлопогоо түргэнөөр хуряаха, полиёо сэбэрлэхэ, намарай паар хахалха хэмжээнүүдые абажа, ерэхэ жэлэй ургасын бата һуури табижа байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

Хяагтын аймаг — республикын томо, олон ондоо һалбаритай аймагуудай нэгэн мүн. Эндэхи ажахынуудта эбэртэ бодо мал, хонин һүрэг, адуу морид үсхэбэрилэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ гахай, шубуун, зүгы үсхэбэрилэгдэжэ, эдэ һалбаринууд ажахынуудай экономикодо ехэхэн һуури эзэлдэг болонхой. Адууһа малһаа абтадаг ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, гүрэндэ ехээр худалдадаг болохо талаар эндэхи ажахынууд зарим тэды амжалта туйлаа.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи ондо мал ажалай продукци абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө аймагай ажахынууд муу бэшээр дүүргэжэ байна. Энэ талаар «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд, Ехэ-Нугын, Хяагтын совхозууд илангаяа һайн үрэ дүнгүүдтэй.

Адууһа мал үбэлдөө шахажа, зундаа бэлшээн таргалуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горитой ажал хэгдэдэг болоо. Байгша оной үнгэрһэн арба һара соо гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүр 345 килограмм болоо гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 20 килограммаар дээшэлһэн байна. Тушаагдаһан хониной шэгнүүр 39 килограмм, гахайн —104 килограмм болоо. Ехэ шэгнүүртэй, тарган мал гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө аймагай ажахынууд хамтадаа 193 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо абаһан байна. Зунай һаранuудта эбэртэ бодо мал бэлшээн таргалуулха талаар республика дотороо үүсхэл гаргаһан «Дружба» колхозой малшад эрхим дүнгүүдые туйлажа шадаа.

Гэбэшье мал ажалһаа продукци улам ехээр абадаг болохо арга боломжонууд үшөөл гүйсэд хэрэглэгдээгүй байһаар. Адууһа малай тоо толгой олошоруулха, искусственна үрэжүүлгэ нэбтэрүүлхэ, үүлтэр һайжаруулха тон шухала хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд дайралдана.

Аймагай ажахынуудта хамтадаа һү һаалиин 32 фермэ бии юм. Тэдэнэй 25-дань үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Теэд искусственна үрэжүүлгын олохон пунктнууд муугаар хүдэлнэ, зарим ажахынуудта техник-үрэжүүлэгшэд дуталдана, тэдэнэй мэргэжэл, шадабари дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал багаар табигдана. Үнеэдые искусственнаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри Погранична, Алтайн совхозуудта, «Дружба» колхоздо ехэ дутагдалтай. Хяагтын, Ехэ-Нугын совхозуудта, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэй тоо үсөөрөө.

Эндэхи колхоз, совхозууд 100 толгой эхэ малһаа үсөөн түл абана. Жэшээлбэл, Хүдэриин совхозой малшад байгша оной арба һара соо 100 үнеэн бүриһөө оройдоол 54 тугал абаһан байха юм. Тиихэдээ үлөөшэ 46 үнеэниинь бүхэли жэл соо ажахыда ямаршье олзо оруулаагүй, тугалшье, һүншье үгөөгүй байһан жэшээтэй болоно. Мүн Мөөрөөшын совхоз баһал үсөөн тугал абаа. Хэды тиимэ байбашье һаань, эдэ ажахынуудта үнеэдые үрэжүүлхэ хүдэлмэри мүнөө тон муугаар ябуулагдана.

Эдэ дутагдалнуудай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, мал ажалай мэргэжэлтэд (зоотехнигүүд, ветеринарнууд) малшадай ажал хүдэлмэриие бодотоор эмхидхэнэгүй, тэдэндэ бодото туһаламжа хүргэнэгүй бшуу. Адууһа малһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохын тула нэн түрүүлэн малай үүлтэр һайжаруулха, гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала. Энэ хүдэлмэри мэргэжэлтэд ба ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүриин анхаралда абтажа, саг үргэлжэ хинан шалгагдажа байха зэргэтэй.

Малшадай һуудал байдалай, соёлой, худалдаа наймаанай эрилтэ хангаха асуудал баһал ехэ удха шанартай. Тиигэбэшье энэ асуудалда анхарал багаар табигдана. Колхоз, совхозуудай түб һууринуудһаа холо ажалладаг малшадай үдэр бүриин эрилтэ муугаар хангагдана, тэдэнтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй, лекци үсөөнөөр уншагдана. Нүүдэл наймаан биратай һайнаар эмхидхэгдэнэгүй, газетэ ба журналнууд удаан саг соо абаашагданагүй. Зарим фермэ, отаруудай ажалшадай гэр байра ёһотоор заһабарилагданагүй. Ажахынуудай партийна организацинууд эдэ асуудалнуудые үдэр бүри хинан шалгажа байха ёһотой аад, һанаһанда хүрэмөөр ажал ябуулнагүй.

Аймагай колхоз болон совхозуудта газар тарялангай ажал нилээд хүгжэнги. Һүүлэй жэлнүүдтэ орооһо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабха болон овощой ургаса дээшэлүүлхэ талаар горитой ажал хэгдэжэ байнхай. Энэ жэлдэ сагай уларилай хэды таарамжагүй, муу байгаашье һаань, эндэхи колхоз, совхозуудай тарялашад, механизаторнууд орооһо тарянай муу бэшэ ургаса хуряажа шадаа. Хуряагдаһан тарялангай гектар бүриһөө бүхы аймаг дотор дунда зэргээр 10,8 центнер таряан хуряагдаһан байха юм.

Ороохо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ талаар аймагай зарим ажахынууд бүри һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа шадаа. Жэшээлэн хэлэбэл, «Родина» колхозой механизаторнууд болон тарялашад энэ жэлдэ тарялангай гектар бүриһөө 18,9 центнер, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхид — 18,6 центнер таряа абаһан байна.

Гэхэтэй хамта зарим колхоз, совхозуудта ороохо тарянай ургаса үшөөл бага байһаар. Эндэхи Хяагтын, Погранична, Мөөрөөшын совхозууд, «Заря» колхоз байгша ондо гектар бүриһөө оройдоол 5—7 центнер таряа хуряагаа. Газар тарялангай элдүүрилгэ һайжаруулжа, ургасыень улам дээшэлүүлхэ талаар эдэ ажахынуудта биратай ажал хэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада ороохо тарянай, хартаабха болон овощой ургаса дээшэлүүлхэ талаар эндэхи ажахынууд тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан байгаа. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула аймаг дотор дунда зэргээр гектарай 12—13 центнер ороохо таряа, 100 центнер хартаабха, 150 центнер овощ хуряаха жэшээтэй болоно. Зарим ажахынуудай, илангаяа «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай тарялашад ба механизаторнуудай ажалай жэшээ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тиимэ үрэ дүн бүхы аймаг дотор туйлагдамаар гэжэ һанагдана. Гансал газартаа эзэн ёһоор хандажа, саг болзортонь һайнаар элдүүрилхэ, эрхим шанартай үрэһөөр тарилга хэхэ, ажахы бүхэндэ севооборот нэбтэрүүлхэ гээшэ шухалын шухала удхатай болоно. Тиихэдэ машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, механизаторнуудые олоор бэлдэжэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ асуудалда баһал ехэ анхарал табигдаха зэргэтэй. Эдэ бүгэдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ шадаа һаа, аймагай ажахынуудта ороохо тарянай, овощ болон хартаабхын баян, тогтууритай ургаса абадаг болохо дүүрэн арга боломжо бии.

Тэжээл — мал ажал хүгжөөлгын үндэһэ һуури мүн. Тиимэһээ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй гол анхарал энэ асуудалда хандуулагдаха зэргэтэй. Сабшалан һайжаруулха талаар зарим тэды ажалай хэгдэжэ байбашье, ургасань биратайгаар дээшэлнэгүй. Энэ жэлдэ үбһэ бэлэдхэхэ түсэб аймаг дотор дүүргэгдээгүй байшоо. Аймагай зарим ажахынууд сенаж дараха, ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд куузику тарихаяа, сенаж дарахаяа огто арсадаг байха юм. Теэд аймсоведэй гүйсэдком, хүдөө ажахын управлени, партиин райком энэ асуудалаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

Аймагай дотор таряалан ба сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар эндэхи уһалууриин системын управлениин («Бурводстрой» трестын ПМК-гай) хүдэлмэрилэгшэд горитой ажал ябуулха үүргэтэй аад, урдаа табигдаһан зорилгоёо гүйсэд һайнаар дүүргэжэ шаданагүй. Тэдэнэй хэһэн ажалай шанар заримдаа муу байдаг.

Колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд, отделенинүүдэй парторганизацинууд малшад, тарялашадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдэнэй хүсэ шадал, эрмэлзэл үүсхэлые ажалай шэнэ илалтада зорюулха үүргэтэй. Гэбэшье эндэхи зарим парторганизацинуудай ажал хүдэлмэри нилээд дутагдалтай. Хүдэриин совхозой партийна комитет илангаяа муугаар хүдэлнэ. Малшад, тарялашадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие [illegible] даха хэрэг ажахы[illegible] жэгдэ һайнаар эм[illegible] нэгүй, дүнгүүдынь [illegible] гоо согсологдожо, [illegible] та дуулгагданагүй.

Хяагтын аймагай [illegible] ажахын хүдэлмэри[illegible] ажалай зарим дүн[illegible] рэ дурсагдаһан [illegible] нууд тушаа КПСС-[illegible] комой һаяхан болоһон [illegible] нум дээрэ ехэ [illegible] болоо. Пленум дээр[illegible] хэл хэһэн партиин [illegible] нэгэдэхи секретарь [illegible] Елизов, элидхэл ту[illegible] хэлэһэн нүхэд мал [illegible] газар тарялангай [illegible] бүри ехээр абадаг [illegible] гүрэндөө элбэгээр [illegible] асуудалда гол [illegible] хандуулһан байна. [illegible] мэй хүдэлмэридэ [illegible] сагшад элидхэл зүб[illegible] сэлгэдэ эдэбхитэйгээр [illegible] далсаа.

Партиин райкомо[illegible] мэй хүдэлмэридэ КП[illegible] обкомой нэгэдэхи се[illegible] нүхэр А. У. Модогоев баадалсажа, дэлгэрэн[illegible] хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахын [illegible] риие хурдан түргэнөө[illegible] жөөхэ хэмжээнүүдые [illegible] һан тогтоол партиин [illegible] комой пленум батал[illegible] ба.

Б. ВАНЧ[illegible]
манай [illegible]

БҮҺЭСӨӨ НОГООН ДОЛГИЛХОЛ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Ноябрь һарын хахадлабашье газаа намарайхидал адли аали намдуу, дулаан. Түб һууринай баруугаар ара нюртала тэбхылгэн һунаһан нарһата гүбээгэй эгсэ шулуун хушуу тойрон гарахатай адли баруун урдаһаа һулаханаар һалхилжа, захагүй зэнхыһэн саһагүй хуа шара тала дайдаар хамхуул үбһэн ээлжээ эхигүй ээрсэгтүүлэн туунa. Улам саашань шэртэхэдэ ахалагша хонишон Сергей Будаевай даадаг эхэ хонидой отарын хуушаранги байра тэбхын харлана. Дүтэлэн ерэхэдэмнай хонидой ута хотоной үүдэндэ ашаха оньһон түхеэрэлгэтэй «ДТ-75» трактор обоологдоhон шэбхэ тухагүй онгилжо байба. Хажуудань тэргэтэй хоёр-гурбан «Беларусь» трактор зэргэшэнхэй, ашаа тээхыень хүлеэжэ байха юм.

— Сайн байна! Танда үбһэ, һолоомо асарба гээшэ гү гэжэ тухайлһамни шэбхыетнай зөөжэ байна ха юм. Үнинэй эндэ ерэнхэй гү? — гэжэ совхозой директор В. Ломухинай ахалагша хонишонһоо асуухадань:

— Мүнөөдэр лэ ерээд байна. Эндэ тиимэшье ехэ шэбхэ үгы. Үглөөнһөө хойшо тэрүү тэрэ зүүгээр, уһалагдадаг сабшалангай газарта зөөжэ байна, — гээд Сергей Будаевич тобшохоноор тайлбарилна.

Хүсэтэ тракторнуудай хүнхинөөн холуур сууряатан дуулдана. Шэбхэ удхажа, тракторай тэргэ дээрэ ашаха түхеэрэлгэтэй хуа шара «ДТ-75» трактор хүндөөр уухилан зэргэлээд байһан тэргэнүүд соо хальһатажа хүрэһэн шэбхэ тухагүй онгилон ашана. Нэгэ доро хоёр-гурбан удхуур шэбхэ тэргэ дээрээ обойтор ашаһан тракторнууд байраһаа аалихан хобхорһоор зүүлжээ зурыһан ялхи хартыгаар дэншэрһээр саашална. Хүсэтэ «ДТ-75» трактор жолоодожо ябаһан Петр Егорович Дунаев удхажа абаһан шэбхээ тракторай тэргэ дээрэ нэгэ жэгдээр хүнтэрүүлхын түлөө нилээд оролдоно хэбэртэй, трактораа урагша хойшонь үгсэгэшүүлнэ.

Энэ ажахын оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна отрядта бүхэдөө 5 трактор даалгагданхай юм. Мүнөө хоёр звено болоно хубаарилагдаад, совхозойнгоо отделенинүүдтэ ажаллана. Һүүлэй мэдээгээр тус звено 700 гаран тонно наг шэбхэ сабшалан дээрээ зөөгөөд байнхай. Үшөө декабрь болотор бүхы отара, гүүртэнүүдэй газаа обоологдоhон шэбхэ онгилжо, сабшалан дээрэ гаргажа дүүргэхээр түсэблэнэ.

— Бидэ шэбхээ гол түлэб уһалагдадаг газарта абаашажа тараанабди. Тиихэдэ мүнөө нэгэдэхи отделенидэ хүдэлмэрилжэ байһан Николай Григорьевич Смолиной хүтэлбэрилдэг нүгөөдэ звеногой механизаторнууд обоологдоhон наг шэбхээ калийна дабһатай, суперфосфадтай холижо, кукурузын поли дээрэ гаргана. Звеногоймнай механизаторнууд дүй дүршэлтэй, халаанайнгаа даабариие сүм дүүргэнэ. Жэшээлбэл, шэбхэ зөөжэ гаргадаг трактористнар Иннокентий Татарников, Александр Сметанин гэгшэд звеногой байгуулагдахаһаа хойшо ажаллана, — гээд үнинэй механизатор Мүнхэ Цыденов мэдүүлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ нуга сабшалангайнгаа үрэжэлыень һайжаруулжа, үбһэ ногооной 12—14 центнер үбһэ хуряажа абахаар хараална.

— Сабшалан ажахымнай гол баялиг. Бидэ ойрын жэлнүүдтэ үрэжэлыень һайжаруулжа үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса үргуулхын тула зарим тэды хэмжээнүүдые хараалаад байнхайбди. Хожомоо энэ оньһожоруулагдамал лугомелиоративна бригадаяа улам томодхожо, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэреэ түхэреэн жэлэй туршада ябуулха зорилготойбди. Тиигэжэ энэ хэрэгтэ бүхы анхаралаа табижа, үбһэ ногооной баян ургаса хуряадаг болохо-

тогтууритай баян ургаса хуряахын тула түс ажахы горитойхон хүдэлмэри ябуулна. Уһалагдадаг сабшалангаа үргэдхэжэ, зарим участогуудта үтэг хэжэ, һайн шанартай ногооной үрэһэ тариһанайнгаа ашаар үбһэ тэжээл нилээд элбэгээр бэлэдхэжэ абадаг болоо. Ерэхэ жэлдэ түс ажахы уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр домнай мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлхэ байна бшуу, — гээд совхозой директор В. Ломухин тараха дээрээ мэдүүлээ бэлэй.

В. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Зэдын аймагай
Торинин совхоз.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Наг шэбхэ ашагдана. 2. Үнинэй механизатор Петр Дунаев. 3. Тракторист Иннокентий Татарников.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЗҮҮН-СИБИРИИН ТҮМЭР ЗАМАЙ УЛААН-ҮДЫН ОТДЕЛЕНИНЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Зүүн-Сибириин түмэр замай 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үйлэдбэриин болон технико-экономическа амжалта туйлаһанайнь, республикын ажахын болон культурна ажабайдалда ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө **Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото,
Соведүүдэй байшан.
1972 оной ноябриин 21.

Мелиоративна барилганuудта — габшагай дэлисэ

Ноябриин 20-до Москвада нээгдэһэн бүхэсоюзна зүблөөн мелиораци бүри һайнаар хэхэ, уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарнуудые бүри тааруугаар ашаглаха зорилгонуудта зорюулагдаа. Тус зүблөөндэ союзна республиканuудай мелиорациин ба уһанай ажахын министрнүүд болон бусад хабаадаа.

СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Е. Е. Алексеевский элидхэл хэхэдээ, орон доторхи уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарай талмай 20 миллион үлүүтэй гектар болоно гэжэ тэмдэглэбэ. Иимэ газар хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ туһалха шухала нүхэсэл болоно.

(ТАСС).

Совет делегаци Женевэдэ ерэбэ

ЖАНЕВЭ. (ТАСС). Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдээ үргэлжэлүүлхэ тушаа совет-американ дээдэ тушаалтадай Москвадахи уулзалгын үедэ ойлголсогдоһоной үндэһөөр Холбоото Штадуудай делегацитай хөөрэлдөө хэхын тула Советскэ Союзай делегаци эндэ ерэбэ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. С. Семенов СССР-эй делегациие толгойлно.

ЭДЭБХИТЭЙШҮҮЛЭЙ АЛДАР СОЛЫН ДЭБТЭР

«ССР Союзай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ВОИР-эй областной соведэй эдэбхитэйшүүлэй алдар солын дэбтэр бии болгохо» гэһэн тогтоолой үгэнүүд улаан альбомой түрүүшын хуудаһанда бэшээтэй. Ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн ухаалан зохёогшод, урлан нарижуулагшадай, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй нэгэдэл, предприяти, организацинуудай урлан нарижуулагшадай коллективүүдэй, бүлгэмэй эдэбхитэйшүүлэй нэрэ энэ дэбтэртэ бэшэгдэхэ юм.

Үйлэдбэриие техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ урлан нарижуулагшадай оруулжа байһан туһа нэмэри горитой ехэ. Республикымнай эдэбхитэйшүүл ойн хүндэлэлэй 6,7 миллион түхэригэй жаса байгуулха гэһэн социалис уялгаяа болзорһоонь урид, бүри ноябриин 1-дэ дүүргэһэн байна.

Абаһан энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ хубита оруулһан, үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэлсэһэн эдэбхитэйшүүл предприятинуудта олон. Тэдэнэй зохёон байгуулхы ажалай ашаар үйлэдбэриин арга боломжонууд элирүүлэгдэнэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэ. ВОИР-эй соведүүдэй, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар республикымнай 48 эдэбхитэйшүүлэй нэрэ алдар солын дэбтэртэ һаяхан бэшэгдээ.

Зохёон байгуулхы ехэ ажал хэһэн, эдэбхи үүсхэл гаргажа ажаллаһанай түлөө энэ дэбтэртэ оруулагдаха хүндэтэй эрхэтэй болоһон эдэбхитэйшүүлнай хэд бэ?

Юрий Иванович Баранов — шэлэй заводой слесарь. СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо энэ нүхэр 1000 түхэригэй урлан нарижуулгын өөрын жаса байгуулха гэһэн уялга абаһан юм. Тэрэ абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө ехээр оролдоо. Жэлэй 8 һарын туршада хэдэн үнэтэ дурадхал оруулжа, тэдэнэй олонхиие үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна. Тэрэнэй дурадхалаар, бүтээһэн ажалайнь ашаар хоёр электродвигателиин ашаглагдаха болзор ехэ болгогдоо, токарьнуудай ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ. Ю. И. Баранов абаһан уялгаяа 112 процент дүүргэбэ. Энэ нүхэр шэлэй заводой эдэбхитэйшүүлэй дундаһаа эгээл түрүүлэн алдар солын дэбтэртэ бэшүүлхэ эрхэдэ хүртэһэн байна.

Энэ заводой шэл отолон ябталдаг цехэй урлан нарижуулагшад Юрий Григорьевич Руденко, Владимир Андреевич Астахов урлан нарижуулагшадай республикын жасада 4500 түхэригэй хубитаяа оруулха гэһэн уялгаяа мүн лэ дүүргээ. Тэдэнэй дурадхалаар контейнерэй хабтагай хубилгагдажа, 44 кубометр хюрөөдэмэл материал, 7 тонно металл арьбалха арга олгогдобо. Нүхэд Руденко, Астахов шэл ябталдаг хайрсагуудые бүри таатай зохид болгобо. Урлан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн эдэ нүхэдэй нэрэ алдар солын дэбтэртэ бэшэгдээ.

Энэ жэлэй хугасаада урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэл соо абтадаг салин хүлһэсэ харюулха экономическа ашаг үрэ заводто үгэхэ гэжэ авиазаводой мастер Григорий Павлович Округин шиидэһэн байгаа. Г. П. Округин абаһан уялгаяа жэлэй түрүүшын хахадта дүүргэһэн байна. Тэрэнэй дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 2552 түхэригэй алмалта хэгдээ. Энэнь жэл соо абадаг салин халһанһаань 70 процентээр ехэ юм. Григорий Павлович детальнуудай конструкци һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ тэрэнэй зохёон байгуулхы ажал элдэб гаргаша бага болгохо, материал, ажалай саг арьбалха хэрэгтэ зорюулагдана.

Авчазаводой продукциин шанар шалгагша С. И. Волков энэ оной хахад жэлэйнгээ уялга 160 процент дүүргээ. Урлан нарижуулагша үйлэдбэриин зарим ажал оньһожоруулха хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлбэ. Прессформо нарижуулан һайжаруулха ехэ аша туһатай дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнгээ ашаар 1284 түхэригэй алмалта хээ.

«Теплоприбор» заводой механик И. Г. Некипелов, ахалагша мастер Ю. А. Лобашев гэгшэдэй урлан нарижуулагшадай бүлэг 6800 түхэригэй экономическа аша үрэ үгэхэ дурадхалнуудые хахад жэлэй туршада үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна. Энэнь тэдэнэй абаһан уялгаһаа 1,5 дахин ехэ. Технологическа түхеэрэлгэ нарижуулха хэрэгтэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэл зорюулагданхай. Жэшээлхэдэ, заводто хэрэглэгдэхэ токарно-револьверна станок дээрэ токарна патроной зарим деталь үрэмдэжэ болохогүй байгаа. Иимэ ушарһаа станок ехэнхи сагтаа миин байлгагдагша бэлэй. Урлан нарижуулагшад станок хубилгаһан, зарим часть шэнээр бүтээһэн байна. Тиигэжэ станок дээрэ үрэмдэлгэ хэхэ арга олгогдоо.

Пётр Гордеевич Рогачев һара бүхэндэ урлан нарижуулгын нэгэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлдэг. 2-дохи пассажирска автотранспортна предприятиин токарь автомашинануудые заһабарилха, заһабаригүй һайнаар ябуулха асуудал шиидхэхэ хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн, заһабари хэхэ хэдэн түхеэрэлгэ бүтээһэн байна. Тэрэ жэлэй түрүүшын хахадта үнэтэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэл соо абадаг салин хүлһэеэ харюулжа шадаа.

Республикымнай эдэбхитэйшүүлэй алдар солын дэбтэртэ Станислав Максимович Юзовэй нэрэ оруулагданхай. Зэдын комбинадай энергоцехэй начальник нүхэр Юзов жэл соо 7000 түхэригэй алмалта үгэхэ урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалһан юм. Харин тэрэ жэлэйнгээ уялга болзорһоонь холо урид, үлүүлэн дүүргэһэн байна. Урлан нарижуулагша бодото дээрээ 15.400 түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ дурад[illegible] нуудые үйлэдбэридэ нэб[illegible] лээ. Электростанциин элш[illegible] сэ, халуун уһа гамт[illegible] хэрэглэхэ дурадхал тэрэ [illegible] һан юм. Энэ дурадхал[illegible] ашаар жэл соо 269 [illegible] киловатт-час электрын [illegible] хүсэн алмагдадаг болоо.

Буряадай геологоупра[illegible] ниин түбэй лаборатори[illegible] женер А. А. Токарев [illegible] тэй урлан нарижуулаг[illegible] нэгэн гэжэ тоологдоно. [illegible] хад жэлэй хугасаада те[illegible] скэ дүрбэн үнэтэ [illegible] шиидхээ. Тиигэжэ өөр[illegible] социалис уялга 120 пр[illegible] дүүргэһэн байна. Нүхэр [illegible] рёв геолого-управленидэ [illegible] лажа эхилһэн сагһаа [illegible] өөрынгөө абадаг салин [illegible] оло дахин харюулха э[illegible] ческа алмалта үгэхэ ду[illegible] нуудые үйлэдбэридэ нэ[illegible] лээ.

Урлан нарижуу[illegible] ЛВРЗ-гэй дизельнэ цех[illegible] шалгын станциин ху[illegible] һайжаруулһан байна. [illegible] туршан хүдэлгэхэдэ [illegible] температура ехэ халуун [illegible] дог һэн. Иимэ дутагдал [illegible] хаха гэжэ мастер Пант[illegible] Максимович Макаров [illegible] бодомжолоо. Станци [illegible] агаар нэгэ жэгдэ болго[illegible] хеэрэлгэ тэрэ зохёоһон [illegible] Энээнэй ашаар халуун [illegible] алмагдадаг. жэлэй 4218 [illegible] хэригэй арьбалалта х[illegible] болоо. Урлан нарижу[illegible] Макаров ойн хүндэлэл[illegible] һан социалис уялгаяа [illegible] хин үлүүлһэн байна.

Республикымнай урла[illegible] рижуулагшад үйлэд[illegible] шухала асуудал шиидх[illegible] рэгтэ зохёон байгуулхы [illegible] лаа, эдэбхи үүсхэлээ [illegible] жа байһаар. Тэдэнэр СС[illegible] 50 жэлэй ойе ажалдаа [illegible] та түйлан угтаха гэжэ [illegible] лээд, социалис мүры[illegible] һайн үрэ дүн туйлажа [illegible]

Эдэбхи үүсхэл ходо [illegible] жа, табан жэлэй, мүн ой[illegible] дэлэлэй урлан нарижу[illegible] дай жаса байгуулха [illegible] ехэ хубита оруулжа [illegible] шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй [illegible] алдар солын дэбтэртэ б[illegible] жэ эхилээ, үшөө бэшэг[illegible]

Н. МАЛЬЦ[illegible]
ВОИР-ой Облас[illegible]
Соведэй түрүү[illegible]

ГКП-гэй ПРАВЛЕНИИН ПРЕЗИДИУМЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

БОНН. (ТАСС). Германиин Коммунис партиин Правлениин Президиум ноябриин 19-дэ болоһон, ФРГ-гэй бундестагай һунгалтын дүнгүүд тушаа мэдүүлгэ тунхаглаба. «Ехэ капиталай эгээн хархис бүлэгүүдэй парти — ХДС/ХСС һунгалтын үедэ ехээр булигдаа. Энэ парти правительствада ороогүй. Тиин манай орон доторхи олон миллион зоной, тэрэ тоодо ГКП-гэй урдаа табиһан шухала зорилго бэелүүлэгдэбэ», — гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

«Һунгалтын үрэ дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, ФРГ-гэй олонхи зон СССР ба ПНР-тэй баталһан договорнууд дотор бэелэлээ олоһон политикын түлөө, ФРГ ГДР хоёрой хоорондын хүршэ харилсаанай түлөө, Европодохи аюулгүй байдал, эб найрамдал ба харилсаа холбооной түлөө — социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй хүсэ ба шадалай ашаар илалта туйладаг гол ёһонуудай түлөө тэмсэнэ», — гэжэ мэдүүлгэ дотор саашадаа хэлэгдэнэ.

Депутадуудай мандат абахын тула шухала 5 процентын дуунуудые коммунистнууд суглуулжа шадабагүй, теэд энэнь орон доторхи политическэ бодото нүлөөнэй гэршэ болоногүй. «Һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ ГКП улам бэхижээ». Манай парти политическэ тодорхой программатаяа олон миллион зониие анхаа түрүүшынхеэ танилсуулба гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Бонндохи засагта ХДС/ХСС-ые оруулхагүй зорилго ГКП табиһан байна, юундэб гэхэдэ, хэрбээ тэрэнэй засаг гартаа абаа һаань, уласхоорондын шахардуу байдалай һула255ралгада, демократида ехэ аюул тохёолдохо, ажалшадай социальна эрхэдэ шэнэ добтолго хэгдэхэ байгаа. Тиимэһээ [illegible] тельственна нэгэд[illegible] тинуудай ба прав[illegible] да ороогүй ХДС/ХС[illegible] лэглэлэй хоорондо [illegible] үсэд шанга тэмсэл[illegible] янзатай һунгуул[illegible] хэдэн округуудта [illegible] ниин Коммунис па[illegible] ушарые хараада [illegible] бундестагта орохо [illegible] дуудые ХДС-эй [illegible] дай абалгадань [illegible] тула СДПГ-гэй [illegible] дуудта дуугаа үгэх[illegible] гагшадые урялһан [illegible] — гэжэ ГКП-гэй [illegible] ниин Президиум т[illegible]

Федеративна Рес[illegible] Европодохи аюулгү[illegible] лай ба харилсаа х[illegible] түлөө тэмсэлдэ [illegible] эдэбхитэйгээр оруу[illegible] той гэжэ мэдүүлгы[illegible] хэл дотор онсолон [illegible] лэгдэнэ.

Совет эхэнэрнүүдэй делегаци СФРЮ-да

БЕЛГРАД. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй нийтын ажал ябуулгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг конференциин уряалаар Югослави ошоһон, түрүүлэгшэ В. Николаева-Терешкова түрүүтэй Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй делегаци Македониин гол хото — Скопледо айлшалжа байна.

Македониин ажалшан арадай Социалис союзай республиканска конференциин түрүүлэгшэ Б. Станковский тус делегацитай уулзаа.

В. Николаева-Терешкова Арадай техникын байшанда ошожо, Македониин ракетнэ ба астронавтикын бүлгэмэй гэшүүдтэй, космонавтикада дуратай Македониин эдир эдэбхитэдтэй уулзаба.

ОЛООРОО ХАБААДАБАЛ, ҮРЭ ЕХЭТЭЙ

нэ табан жэлэй асари
гүсэбүүдэй амжалтатай-
бэелүүлэгдэжэ байһан
энэй эрхэ байдалда со-
ые хуули хазагайруулаг-
ий, нийтын журам эбдэг-
эй, гүрэнэй зөөри хогшол
эдтэй тэмсэл шангадха-
эшэ политическэ удха
ртай хэрэг мүн. Тиимэһээ
асуудалнуудаар парти,
ительствынгаа гаргаһан
олнуудые манай совет
халуунаар угтадаг, үнэн
эһөө һайшаадаг, дэмжэ-
эшэ.

ышье бүгэдэндэ ойлгосо-
эд һанагдана. Энээн
яһала олон жэшээ, ба-
нуудые харуулжа болол-
Мүнөө жэл абтаһан «Ар-
лга ба алкоголизмтай
ые шангадхаха хэмжээ-
тухай» КПСС-эй ЦК-гай,
эй Министрнүүдэй Сове-
һан тогтоолнууд тэ-
эли тодо гэршэнь бо-
үгэнэ бшуу. «Архидалга
адай бэеын элүүртэ
хүргэдэг, олон ушарта
үлые һалгаадаг, үхибүү-
хүмүүжүүлгэдэ муу нү-
рүүлдэг»,—гэжэ РСФСР-
ерховно Соведэй Прези-
й Указ дотор хэлэгдэнэ.
хүнүүд олониитын
рэнэй үмэнэ харюусалга-
айһанаа мартадаг, хули-
ша гаргадаг, бусад гэм-
алнуудые хэдэг»—гэжэ
тэмдэглэгдэһэнһээ хэн
даа. Эгээл тиимэ-
бухы ажалшад энэ тог-
халуунаар угтажа, бү-
эн һайшаагаа.

лэй үедэ архидалгатай
шангадхахын зо-
ор горитой хүдэлмэри
гдажа байнхай. Жэшээ
болгон Загарайн аймагтахи
байдал хаража үзэе. Эндэхи
партийна, советскэ болон
нийтын организацинууд аймаг
дотороо ушардаг гэмтэ ябуул-
ганнуудые, архидалга болон
урданай хорото үлэгдэлнүү-
дые усадхахын тула һүүлэй
үедэ элдэб хэмжээ ябуулга-
нуудые хараалаад, тэдэнээ эм-
хитэйгээр бэелүүлжэ байна.
Архидалгатай тэмсэл шангад-
хаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай
тогтоол аймагай бүхы партий-
на эхин организацинуудай
суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэг-
дээ. Тиигэжэ энэ асуудал ту-
шаа 380 гаран коммунист
үгэ хэлэжэ, зүйтэй һанамжа,
дурадхалнуудые оруулһан
байха юм. Ажахынуудта проф-
союзай, комсомолой, ажалша-
дай суглаанууд боложо, шүүм-
жэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл-
гэ дэлгэрээ һэн. Ажалшан,
үргэн олониитэ энэ шухала
хэрэгые зүбшэн хэлэхэдээ,
архиншад, хаарташад, тамхин-
шадые шоо үзэн, шобто ха-
раба, саг соогоо гараһан, ехэ
удхатай тон зүб шиидхэбэри
гэжэ тоолоо. Тиихэдээ архи-
далгые үндэһөөрнь зайсуулха,
тэрэнэй бүхы үлэгдэлнүүдтэ
эбсэшэгүйгөөр хандаха, зохи-
хо хэмжээнүүдые абаха ту-
хай шанга эрилтэнүүдые та-
биһан байна.

Үргэн олониитын, ажалша
зоной һанамжа, дурадхалнуу-
дые бэелүүлжэ, архиншадтай
шанга тэмсэл ябуулхадаа,
нэн түрүүн зоной дунда ябуу-
лагдадаг ойлгууламжын, хү-
мүүжүүлгын хүдэлмэри шан-
гадхажа захалаа. Агитатор-
нууд, политинформаторнууд,
милициин болон медицинын
хүдэлмэрилэгшэд архиин хо-
рото хойшолонгууд тухай хөө-
рэлдөө, лекцинүүдые үнгэргэ-
нэ. Мүнөө энэ асуудалаар
240 гаран хүн саг үргэлжэ
зонойнгоо дунда хүдэлмэри
ябуулжа байдаг. Архидалгатай
тэмсэл шангадхаха хуулиин
гараһантай сасуу аймагай бү-
хы эмхи зургаануудта совет
хуули тухай, тэрэнэй удха
тухай ходо хөөрэлдөөн эмхид-
хэгдэдэг болоһон байха юм.
Соёл сурталай хүдэлмэрилэг-
шэд эрхэтэн бүхэндэ, илан-
гаяа хүнэй ажабайдалда,
ажал ябуулгада, тэрэнэй зүг-
һөө нийтын журам сахилгада
сэхэ хабаатай хуулиие гүнзэ-
гыгөөр ойлгуулхые, һайнаар
тайлбарилхые оролдодог.
Энээнэй ашаар һүүлэй хоёр-
гурба һарын туршада ганса-
хан совет хуули тушаа 220
гаран лекци уншагдаа. Тии-
хэдэ үшөө 6 кино-лектори
хүдэлнэ. Энэ шухалын шуха-
ла, хүндэтэй ба харюусалга-
тай хэрэгтэ эмшэд М. Н. Бол-
догоев, Н. И. Крылова, захир-
гаанай зурганай хүтэлбэрил-
хы тушаалтан Г. С. Григорьев,
Б. М. Дмитриев, П. М. Тара-
сов болон бусад партийна, со-
ветскэ, профсоюзай, комсомо-
лой эдэбхитэд оролдосотойгоор
хабаадана.

Архидалгатай тэмсэхэ та-
лаар нютагай Соведүүдэй дэр-
гэдэхи нийтын эмхинүүд—
нүхэдэй сүүдүүд, эхэнэрнүү-
дэй соведүүд, арадай дружи-
нанууд эдэбхитэйгээр хүдэл-
дэг. Мүнөө үедэ 82 нүхэдэй
сүүд, арадай һайн дуранай
40 дружина хүдэлнэ. Тэдээн-
дэ 1800 шахуу эдэбхитэд
хабаададаг. «Татарский ключ»
карьероуправлениин, Үнэгэ-
тэйн овощ гаргадаг заводой,
Горхон станциин, түмэр замай
Шулуутайн станциин дэргэдэ-
хи нийтын эмхинүүдэй ажал
ябуулгые магтамаар. Эндэхи
эдэбхитэд архиин хорхойтой
болоһон аад, тэрэнээ мэдэр-
дэггүй хүнүүдые элирүүлээд,
хойноһоонь ходо хинажа,
шалгажа байдаг. Энэнь ехэ
аша туһа хүргэжэ эхилээ гэ-
жэ хэлэлтэй. Мүнөө һогтуу-
гаар гэр бүлэдөө хажар ябa-
дал ушаруулдаг, нийтын га-
зарнуудта шуугя гаргадаг за-
римашуулые нүхэдэй сүүдэй
урда асаржа, олоной зүбшэл-
гэдэ табидаг ябадалнууд һай-
шаалтай. Тээсгэн Онохой тос-
хондо болоһон нүхэдэй сүүдэй
зүблөөндэ аяар 200-гаад хү-
дэлмэришэд, гэрэй эзэн эхэ-
нэрнүүд, хүдөөгэй интелли-
гентнэр хабаадаа юм. Үгэ хэ-
лэһэн хүн бүхэн сүүдэй урда
харюусагшадые шангаар
шүүмжэлжэ, үйлэдбэри дээрээ,
гэр бүлэдөө тэдэнэрэй ямар
һаад түбэг ушаруулдаг бай-
һан тухай тодорхойгоор хөө-
рэжэ үгөөд, зүб зүйтэй эрил-
тэнүүдые табиһан байна.

Ажалай журам бэхижүүлхэ
ба нийтын гурим эбдэгшэдтэй
шанга тэмсэл ябуулха талаар
«Татарский ключ» гэһэн
карьероуправлениин нүхэдэй
сүүд (түрүүлэгшынь нүхэр
В. П. Кашина) горитой хүдэл-
мэри ябуулдаг. Эндэхи пар-
тийна, профсоюзай, комсомо-
лой организацинууд, мүн нү-
хэдэй сүүд, һайн дуранай
арадай дружина, эхэнэрнүү-
дэй совет социалис хуули са-
хиха тухай парти правитель-
ствынгаа абаһан тогтоолнуу-
дые бэелүүлгэдэ үнэн дээрээ
партийна ёһоор хандадаг юм.
Эндэхид залуу үетэнние хуу-
ли ёһо наринаар сахюулхаар
хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ илан-
гаяа шухала анхарал хандуул-
на. Тэрэнэй ашаар эндэ, үнэ-
хөөрөө горитой амжалта түй-
лагдаа гэхэдэ алдуу болохо-
гүй. Нүхэдэй сүүдһээ шанга
зэмэдэ хүртэхэ болоходоо, тэ-
дэнэр архидахаяа болижо,
үнэн сэхээр, оролдосотойгоор
ажалладаг болоо. Ганса энэ
жэшээ дээрэһээ харахада, хү-
дөөгэй һууринуудай хүн зо-
ной хамтын суглаанай үүргэ
тон ехэ байна. Ушар иимэһээ
түс асуудалда ходо анхаралаа
хандуулжа байбал, һайн бай-
гаа гээд һанагдана. Тиихэдээ
тэдэ суглаанууд дээрэ баталаг-
даһан шиидхэбэринүүдтэй
үшөөшье үргэн олониитые
танилсуулжа байха шухала.

Нийтын байдалда тон хар-
ша архидалгатай, алкоголизм-
тай тэмсэл шангадхаха хэм-
жээнүүд тухай тогтоол бэе-
лүүлгэ хадаа саг зуурын хэрэг
бэшэ. Тиимэ тула энээн ту-
шаа саг үргэлжэ анхаралаа
хандуулжа байха зэргэтэйбди.
Яахадааб гэхэдэ, дурсагдагша
аймагта зарим тэды хүдэлмэ-
риин ябуулагдажа байбашье,
үшөөл дутуу дунданууд яһала
бии. Архидалгатай, алкоголизм-
тай тэмсэхэ талаар хэхэ юу-
мэн үшөөл ехэ, архи ууха
ябадал гансата үсөөршөө гэ-
хын аргагүй.

Архи хэтэрмэ ехээр уугаад,
нийтын журам эбдэхэ, гэмтэ
ябадал гаргаха ёһон бусын
ябадалтай эрид шууд тэмсэхын
тула һэргылэмжын хүдэлмэри
һайжаруулха хэрэгтэй. Энэ
талаар, илангаяа залуушуулай
дунда хүдэлмэри үргэнөөр
ябуулха хэрэгтэй. Гэхэ зуура
аймагай зарим коллективүү-
дэй, илангаяа модоной про-
мышленностиин предприяти-
нуудай, барилгашадай дунда
архиһаа боложо, ажалай жу-
рам һула байһаар. Тиихэдэнь
эндэхи нийтын эмхинүүд муу-
гаар хүдэлнэ. Иимэрхүү яба-
далнууд мүн Онохойн, Тайл-
гын совхозуудта дайралдадаг.

Ажалшадай, тэрэ тоодо за-
луушуулай сүлөөтэй сагаа хү-
хюу зугаатайгаар, бэедээ туһа-
тайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ
соёлой эмхи зургаанууд ехэ
үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Гэбэ-
шье аймагай олохон клубууд,
библиотеканүүд архидалгатай
тэмсэл мүртэйгөөр хэдэггүй
байха юм.

Архидалга ба алкоголизм
тушаа гараһан тогтоолой дүүр-
гэлтые хаража үзэхэдөө,
КПСС-эй обком үшөө сентябрь
һарада эдэ дутагдалнууд ту-
шаа зааһан байгаа. Тэрэ гэ-
һээр хоёр һара тухай сагай
үнгэрбэшье, хубилалта ехэ
болоогүй зандаа. Тиимэһээ
энээнһээ ёһотой тобшолол хэ-
жэ, саашадаа архидалгатай
тэмсэлээ эрид шангадхаха, энэ
хэрэгтэ бүхы үргэн олониитые
элсүүлхэ шухала байна. Олоо-
роо хабаадабал, үрэ ехэтэй
байхань дамжаггүй.

И. ОЧИРОВ,
КПСС-эй окомой хэблэлэй секторые даагша.

Владимир Игнатьевич Игнаев Москвагай гүрэнэй университет амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Буряадай хүдөө ажахын институтда 1957 онһоо таһалгаряагүй ажаллана. Мүнөө Владимир Игнатьевич математикын кафедрые даагшаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физико-математическа эрдэмэй кандидат В. И. Игнаев хэшээлдээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЛДАРТА ОЙЕ УГТУУЛАН

МОСКВА. **«СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо — Москвагай уран зураашадай бэлэг» гэһэн ехэ экспозициин хоёрдохи хубинь МОСХ-ын выставкын залнууд соо нээгдэбэ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын залнуудай нэгэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Социалис оронуудаар

АРАДАЙ УНИВЕРСИТЕДҮҮД

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Социалис Румынидахи арадай университедүүдэй һуралсанай шэнэ жэл эхилбэ. Арбаад мянган ажалшад эрдэмэй ба техникын, литература болон искусствын талаар мэдэсэ бэлигээ дээшэлүүлхэ байна. Университедүүдэй программа удха түгэс, һонирхолтой. Эндэхи олон факультедүүдтэ һурагшад Румыниин коммунис партиин, революционно хүдэлөөнэй түүхэ, дэлхэйн түүхэ, марксистско-ленинскэ философи, хуули ёһо ба уласхоорондын харилсаа, эстетикэ, театр, кино түүхэ үзэнэ.

Арадай университедүүдэй программа үе үедэ шэнэлэгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байдаг. Университедүүдтэ хари хэлэ үзэхэтэйгөө хамта һурадаг хүүгэдтэ шалгалта бариха гэрэ үнэмшэлгэ гарадаг, радиотехникэ болон стенографи үзэдэг.

Эрдэм, техникэ болон соёлой элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэд арадай университедүүдэй хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэнэ.

ГОРОД ШЭНЭЭР МҮНДЭЛХЭНЬ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Дунай мүрэн дээрэхи шэнэ хүүргэ ашаглалгада тушаалгын ёһолол болобо. Нэгэ тулгуур дээрэ баригдаһан, 303 метр урта дүүжэн хүүргэ ашаглалгада орожо, Словакиин ниислэлые үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгэй эхи табиба.

Ажал хэрэгэй, соёлой ба нийтын ажабайдалай түб болоһон хотын Дунай мүрэн шадархи кварталнууд танигдахаар бэшэ болотороо хубилха. Автомобильна шэнэ харгынууд, Братиславска национальна театрай түгэс заһабарилагдаһан байшан, албан захиргаанай шэнэ байшангууд, ехэ талмай дээрэхи гурбан булантай, дүрбэн дабхар «Приор» гэжэ универсальна магазин—эдэ бүгэдэнь Братиславын мүнөөнэй шэнэ түбэй гол һуури болоно. Урдын хуушан байшангуудтай, харуулай башнинуудтай, дүүжэн хүүргэнүүд, фонтанууд болон скверүүдтэй дунда зуунай үеын город огто хубилгагдангүй, тэрэ зандаа үлөөгдөөшье һаа, ниислэлэй шэнэ кварталнуудтай таарал-дана.

КОРЕЙН НҮҮРҺЭШЭДЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). КНДР-эй шулуун нүүрһэнэй уурхайнуудай нүүрһэшэд ажалайнгаа эршые улам шангадхана. Эдэнэр түрүү техникэ, түргөөр шулуун нүүрһэ малтаха арга үргэнөөр хэрэглэнэ. Тиигэһэнэй үндэһөөр ороной шахтануудта сүүдхэ соо шулуун нүүрһэ абалгын сүүдхэ соохи дундуур хэмжээе урда һарынхитай жэшэбэл, 22,5 процентээр нэмэһэн байна.

СААХАРАЙ УРГАСА ХУРЯАЛГА ЭХИЛХЭНЬ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын Компартиин ЦК-гай революционно пропагандын комисси саахарай промышленностиин үйлэдбэриин бүхы участогуудта ажалай ашa үрэ, бүтээсэ дээшэлүүлхэ уряатайгаар республикынгаа ажалшадта хандаба.

Арадай ажахын энэ түрүү һалбарине саашадань хүгжөөлгэдэ гүрэнэй зүгһөө һүүлэй үедэ ехэ мүнгэ һомолно гэжэ тэрэ уряа соонь хэлэгдэнэ. Саахарай ургаса хуряалгын халуун хаһа бүхэн Кубын экономикые удаа дараалан хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала шатань болохоһоо гадна, ажалшадта хүсэеэ элсүүлхэ эрилтэ табина.

Мүнөө ороной саахарна заводуудай олонхинь заһабарилгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, шэнэ ургасын саахар буйлуулан гаргахаар зэһэнхэй. Сафрада (саахарай ургаса хуряалгада) хабаадагшад олон тоото мачетеросууд, ургаса хуряаха комбайнуудые, транспортын машинануудые жолоодогшод, предприятиин хүдэлмэришэд—эндэ ехэ харюусалгатай.

ВЕНГРИ. Будапештын «Красная звезда» заводой ажалша коллективүүдэй нэгэнь хоёрдохиёо социалис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Заводой социалис 12 бригадын 104 гэшүүн зоон арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ, мүн хилын саагуурхи түрүүн Советскэ Союз, ГДР эльгээгдэхэ дугуйнуудые бүтээн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: предприятиин цех соо.

МТИ — ТАСС-ай фото.

Бэрдий Мунгонов

БАЯН ЗҮРХЭН

Романһаа хэһэг

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь ноябриин 18, 21-нэй номернуудта).

Манай Үрмэ хэр угһаа хойшо уһа багатай горхон юм һэн. Уһа багатайшье һаа, сэбэр хүйтэн уһатай. Хамар Дабаанай хада хүбшэнүүдһээ халтиран бууһан хадын түргэн горхон ха юм даа. Харин лэ урин дулаахан хабарай ерэжэ, саһа мүльһэнэй гэдэхэ үеэр Үрмэ горхон үерлэжэ, гүйхэн һабаһаа гүйжэ гараад, хэсэ хэнгэрэгэй хүнхинэмэ хонгёо дуутай Химнэ мүрэнтэй хүсэеэ туршаха гэһэндэл, Үрмынгөө голой уйтахан жаахан сабшалангууд дээгүүр булангир хара шоройгоор халбайн билтаран урдадаг һэн. Тэд шэхэ дүлиирмөөр хүүеһэн хааяһан, эршэтэй һүроетэйгөөр эбхэрэн урдаһан Химнэдэ ойртохо тумаа номгоржо даруу аалиханаар булгилан, амисхал шэнги арай дуулдама абяатайгаар һолжорон, энэ ехэ гол мүрэндэ шудхаран орожо һүнэшэдэг бэлэй.

Тэрээн шэнги, Үрмын голой үгытэй буряадуудай байдал урданай сагта ушаргүй хүндэ, он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам улам бүри һүнэжэ һандаржа байһан юм.

Манайхин — минии эсэгэ Бальжиниматан, мүн минии үбгэ эсэгэ Хорхоног дархантан — анхан Үрмын Адагһаа дээшээ долоо-найма модоной хирэдэ оршодог Баруун Дэбэдэ Үхинэй Бадматанаар хаяа хадхажа һуудаг һэн. Уйтан хабшуу, ута гонзогор Үрмын голдо тиихэ үедэ яһала олон айл һуудаг гээшэ һэн ха. Манай зүүн тээхи Атаман Дэбэдэ гурбан айл, Сүрхөөн Дэбэдэ табан айл, саадахи Зайсан Дэбэдэнь баһа хэды айл һуудаг байгаал. Сабшалан бэлшээринь яажа тэдээндэ хүртэдэг юм һэм? Гайхалтай агша.

Баруун Дэбэ гэжэ хойно урдаһаа хада уулануудаар, үдхэн ногоон ой модоор халхалагдаһан ехэл нэмэри дулаахан газар юм. Зунай һайхан сагта урда голоор Үрмэ горхон булгилан урдажа, булаг шэнги тунгалаг сэбэрхэн уһаяа мэлмэрүүлхэдэн байха. Жэжэхэн бургааһа һөөгүүдээр хирхагтаһан горхоной хоёр тээгүүр ургаса һайнтай багахан сабшалангууд үнгын сэсэгээр эрээлжэлэн угалзатан харагдаха. Үглөөнэй мүнгэлиг сагаан шүүдэртэ аяшархан һуняаһан үбһэ ногоон сооһоо, набша намаа дороһоо дууша борохон булжамуурнууд агаарта дэгдэжэ, улаан шара нарые амаршалан жэргэжэ, тала дайдые жэгтэй гоёхон абяагаар дүүргэхэл даа.

Баруун Дэбэ дээрэ урдуураа хоёр онигорхон сонхотой, зүүлжээ хараһан үүдэтэй, набтагар харахан үбэлжөө нэймнай гэр байдаг юм һэн. Баһа хажуудань зэргэлээд, зүүн тээхэнэнь, хабар-намаржаанай гэрхэн байха. Хабар, намар болоходо энэ гэртээ ороод, үбэлдөө тэрээ нээ амбаар болгоод байдаг һэмди. Эндэһээ хойшоо эрье өөдэ табин сажан ябаадхёо һаа, малай хорёонууд болон посхоодой хорёогой саада тээ зуһалангаймнай гэр байдаг һэн.

Минии эсэгэ Бальжиниматан үгытэйшье гээд һаа үгытэй, дунда шадалтайшье гээд һаа хүсэд дунда шадалтай боложо шадаагүй хасаг айл байһан юм. Мүнөө һанахадамни, ори ганса моритой, хоёр-гурбан үнеэтэй, үшөө хашараг буруутай, баһа арбаад толгой хонитой байгша һэн хабди. Иимэ үсөөхэн малтай аад, тэдэнэйгээшье хоолой тэжээжэ ядажа байгша һэмди. Хасаг айл алба налог түлэдэггүй, иимэ айлда һайн газар үгтэдэг гэжэ нэрэтэйшье һаа, хаанаһаа үлүү олон мал бариха арга байхаб даа, үлдэн турангүй, гэдэһэ садхалан ондо ороол һаа болтогой гэжэ зальбарагдадаг үе саг байгаа ха юм даа. Үбһэхэнөө сабшахадажа абаад, нэгэ хашарагханаа үсэлхэдэжэ эдеэд, ондоо юушье мэдэхэгүй, һургуули һударшье гэжэ бодохогүй, бүрүүлхэн боро байдалтай байгаалди даа. Сабшалан дээрээ шабааһа гаргажа тараахаял мэдэхэ, жэжэхэн ханааб һубагуудаар тэрээнээ уһалаа болохо, ургаа болоһон үбһэ ногооень сабшажа, тармажа, бухаллажа, соможо абаха, баһа хэды соото таряагаа хадажа, сохижо амбаартаа хэхэ, мүн үбэлэйнгөө түлеэ залһа бэлдэжэ, сажан хахалжа, нэгэ хэды үдэр тухашарха... Тиигээд лэ үнөөхил хашартай болошоһон һонигүй борохон байдалайнгаа хүреэ соо түхэрээн жэлдээ эрьелдэжэл байхалши даа...

Арба нэгэтэйхэн үхибүүн гүйжэ ябахадаа түрэһэн эсэгэһээ гээгдэжэ, түрүүшынгээ ехэ уйдхар гашуудалда дайрагдаһан хүм. Эсэгэмнай дан залуугаар, оройдоол дүшэ юһэтэйдөө наһа барашаһан юм. Хорин дүрбэн оной хохи хүйтэн хабарай гараха һаа хойшо эдеэ хоолдо муу боложо, мяха марягаа гэзэжэ, тураһаар тураба. Хото хоолойдонь эдеэ хоол тогтохоо болижо, һөөргөө гарашадаг болобо. Бальжинима наринтажа үбдөө гэжэ хүршэнэрынь хөөрэлдэһэн, өөрөөшье тиигэжэ ойлгоһон юм ааб даа. Юрөөгэй дасанай эмшэ домшо ламанарһаа эм залажа, нилээд олон тангуудыень хороожо үгэбэ — туһа болобогүй. Иигэн тиигэн тэрэ жэлээ үнгэргөөд, хорин табан оной нюур шарай харабал даа. Хабарай хара һалхинда хүл дээрээ тогтожо шадахаар бэшэ, шадал тэнхээгүй, мяха маряагүй, айбала шэнги хубсаһатай арһа яһан хоёр болошоод ябатараа, хүхэ ногооной ургаха, хүхы шубуунай донгодохо үеэр одоолшье арга шадалаа барагдажа, хэдэтэри харууһанай боложо, ухэлөө хүлеэхэлээ бэшэ бодолгүй, һулахан ахир хоолойтой, борсогор - жаахан бэетэй, оройдоо танигдахаар бэшэ тад ондоо хүн болошоо һэн. Жэгтэйл байна даа, ямар һонор хара нюдэтэй, нарин хара шарайтай, жэб жэгэр үндэр бэетэй, ямар гоё хүн ябагша гээшэ һэм! Ёһотойл хасаг.

Тэд минии һүүлдэ һанахадамни, даншье гансал үхэл тухайгаа бододоггүй, үшөө олон юумэ бододог, гэр бүлынхидэйнгөө хойшонхи хуби заяан тухай һанаагаа зободог байгаа һэн хаш. Зуһаландаа зөөхэ болошоод, үшөө хабаржаанайнгаа гэртэ байхадаа, нэгэтэ үдэшэлэн эжы аба хоёройнгоо иигэжэ хөөрэлдэһые мартадаггүйб.

— Сүрэн, өө Сүрэн, — гэжэ абамни һулахан хоолойгоор эжыемни ооглон, оронойнгоо дэргэдэ абаашажа һуулгаад, шүүшэгэр нариихан хурганууудаараа адаахаяа айһандал, баруун гарыень дүмүүхэнээр барижа, наһан соогоо хэлээгүй ута үгөө хэлэбэл даа:—Тэд хайшан гэхэбши даа, иимэл үйлэтэй хүн байгаа гээшэ аабзаб. Гансал хоёр үхибүүдни хайратай даа, арайл баганууд байна даа... Тэд эхэтээ үлэһэн үхибүүд үншэрхэгүй, заяандааш үншэрхэгүй... Зүгөөр шимнил ехээр зобохо тулихашни гээшэ ааб даа... Сүрэн, энэ наһанаймни инаг хайрата нүхэр, яажашье һаань энэ хоёр үри бэеыемни хүл дээрэнь гаргажа, хүн болгожо табиниш даа... Ядарха ябагадаха болоо һаа, хүн зондо хандаарай. Хүршэ айлнууд байна ха юм, арадай засаг тогтоо ха юм. Орхихо газардуулхагүй байха даа. Би тиигэжэ этигэнэб...

Анханһаа хойшо үгэ дуу үсөөнтэйшье һаа, ходо нэргэлэн хүхюун, согтой залитай ябадаг, амархые мэдэнгүй ажалаа хэдэг, үндэрхэн тэгшэ бэетэй, гэрэлтэй сагаахан шарайтай эжымни тиихэ үедэ, эсэгымни эдэгэхэгүйгөөр үбдэһөөс хойшо, һанаан үнөөндэ дарагдажа, сэдьхэлэй үбшэндэ баригдажа, даагдашагүй хүндэ ашаа тэгнээ үргэһэндэл, һүрөөгүй һулаханаар бүхыжэ, һүниин харанхы сооһоо хараһандал, барагар хара шарайтай болошоод ябагша һэн. Түлэг дундаа сэсэглэжэ ябаһан, гуша юһэтэйхэн залуу эхэнэртэ ханилһан ганса нүхэрһөө хахасангаа хахасаха болоходонь саглашагүй хүндэ, баргадашагүй бэрхэтэй байнгүй яахаб даа.

Бальжинима эсэгымни иигэжэ ута гэгшын үгэ хэлэхэдэнь, Сүрэн эжымни нэгэшье үгэ дуугарбагүй, юрэл зосооһоо бүглэршоод, түйбатайхан, гэзэгэтэйхэн тархияа гомдолтойгоор духылган, манатаһан шаргал нюдээ уйдхартай удаанаар сабшалуулан, томо томо дуһалнуудые хормой дээрээ шэмээгүйгөөр дуһалуулан һуутараа, тархингаа сасагтайхан хара пулаад абажа нюдээ аршаба.

— Сүрэн, инаг хайрата нүхэрни, бэеэ шангаар бариш даа, сэдьхэлээ зүдээрэр бү тамалыш даа, — гээд, үе мүсөөрөө булсуутажа, үлхөөтэй яһан болошоһон, һальбагар боро арһатай гараараа абамни эжын толгой эльбэсэгээгээд, шадалаа барагдаһан гараа һөөргэнь дэбисхэр дээрээ унагааба. — Улад зон соо һууна ха юмта даа, түрэл түрсэмнайш, түрэһэн аха дүүнэрнайш байна ха юм даа. Шадал зэргээрээ саана наана гэнэ аабза. Тиимэ ехээр зүдэрхэ зобохогүй байхат даа...

Эжы шэмээгүй. Сэдьхэл зүрхөө бүглэржэ тагжашоод, нэгэшье үгэ дуугараа һаа сорхирсо уйлашаха аабзаб гэжэ айшоод, бин шадалаараа бэеэ барижа һууһан болотлой.

Хабаржаанай дулаахан гэрсөө нилээдгүй удаан абяа аниргүй байдал тогтобо. Гансал баруун ханада үншэрэнги гансаараа онииһон үрөөһэн нюдэтэй сонхо дээрэ, наранай гэрэлдэ сугларһан аляаһа батаганаан аяшарангги залхуугаар дүүенэ. Гэрэй тэгэн дунда няасайхадаһан набтар жаахан ушааг дээрэ томохон горшоогтой ороһоной шүлэн бусалжа, аляаһа батаганаанай дүүеэн дээрэ үлэ мэдэг поршогоноходоһон абяа нэмэнэ. Амидаралта ажалаа түгэсхэһэн эртэ зунай элшэтэ улаан наранай амарха тээшээ дүхэжэ, баруун зимьеэгэй саагуур шурган ороходонь, хабаржаанай сонхын гэрэл гансата унтаран һүнэшэбэ. Аляаһа батаганаанай хашартай болошоһон дүүеэн эли бодо замхаба.

Газаа һаарагар томо алагшан бэлшээриһээ ерэһэнээ мэдүүлжэ, «лаас» байса мөөрэбэ. Эхынгээ хойноһоо тугалынь мөөрэжэ дууряаба. Газаа үхибүүдээр наадажа ябаһан минии дүү басаган—найматайхан Дари гүйжэ ороод, зутар шангаар дуугарба:

— Эжы-ы, эжы-ы! Үнеэмнай ерээ! Тээлниг сооһоо тугалаа барижа асарааб...

— Аргаарыш угы, хүүхэмни. Юундэ хашхараа гээшэб иихэдээ... Зай, үнеэгээ һаахаар болобо ха юм, — гэжэ аргааханаар эжымнай үгэлэн, сасагтай хара пулаадаа боогоод, ороной ойрохи шэрээ дээрэһээ хүндөөр бодобо. Хүнэгөө хонгиргон газаашаа гараха дээрээ ушаагай ойро номо һурша дархалжа һууһан намда хэлэбэ:

— Жамба-а, тэрээхэнээ орхихоор болоош. Газааһаа түлеэ залһаяа оруулжа, галдаа удхалаарайл зэ...

Дари эжытээ дахасалдан гараба. Би тэдэнэйнгээ хойноһоо бурд гүйжэ гараад, түлеэ асаржа галдаа хэбэб. Ушаагаймнай гал пшаганан носожо, горшоогтой шүлэн абяатайгаар бусалба.

— Мухаа, Жамба, ерэ даа наашаа, — гэһэн һулахан абяанай дуулдахада абынгаа ойро гүйжэ ошобоб.

— Түнтүүгээ үнэрдүүлээд, хүбүүмни, һуу даа наашаа эндэхэнэ, — гээд, абамни оронойнгоо ойрохи аягын шэрээ зааба. Тонгойжо түнтүүгээ үнэрдүүлээд, юундэ гэнтэ таалаха гэбэб, юундэ хажуудаа һуулгаха гэбэб гэжэ гайхаһаар, мэнэ һая эжынгээ һууһан шэрээ дээрэ нюһаа татан, шиигана түбхинэбэб.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

КАЗАХАЙ ССР. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Евгений Брусиловскиин «Козы-Корпеш ба Баян Слу» гэһэн баледһээ сценэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ФУТБОЛОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

БАЯРТАЙ, «СЭЛЭНГЭ», ДАХИН УУЛЗАТАРАА БАЯРТАЙ! (ХАРАГШЫН ҺАНАМЖАНУУД)

Сагай ошохонь торбиһотүй түргэн. Ногоон стадион дээгүүр улаан, хүхэ майкануудтай футболистнуудай түйлдэхэ, судьянарай жэмбүүрдэхэ бүрил һая шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Хэршье тиигэжэ һанабалнай, манай нютагай стадионууд сагаан «хүнжэлдөө» оронхойл даа, спортсменүүднай бутсын орондо конькигаа үмдэжэ захалба. Иигэжэ спортын холын шэнэ календарь ирагдаба.

Ажахынууд шэнги, энэ үеэр футболистнууд жэлэйнгээ дүн гаргадаг, саашанхи зорилгоёо тодорхойлдог гээшэ бэзэ. Тиимэһээ бидэшье мүнөө һанамжаяа тобшо тэдыгээр мэдэлсэхэ хүсэлэнтэй һэмди. Энэ жэлдэ, таанад мэдэнэ ёһотойл, СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ бүхыдөө 160 команда, тэрэ тоодо Россин Федерациин 71 команда оруулагдаһан байгаа. Бэшэниинь арба нэгэн союзна республикануудай түлөөлэгшэд болоно. Эдэ команданууд долоон зоно боложо хубаараа һэн. Эгээл мүнөө үедэ эрхимлэһэн долоон команда тодороо, бэшэниинь хабар болотор бутсаяа хадагалха баатай болонхой.

Зургаа һарын футбольно шанга тулалдаан үнгэрбэ. Иимэ ута замда Улаан-Үдымнай «Сэлэнгэ» хэр гэлдэжэ гараба хаб? Мэргэжэл шадабаринь хэр зэргэ дээшэлээб? Бүдэрөөдшье абаха ушар олон байгаа ха гү? Иимэрхүү асуудалнууд футболдо дуратайшуулые һонирхуулдаг, һанааеньшье зобоодог.

Манай долоодохи, Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зонодо оройдоол арба нэгэн команда энэ жэлдэ хаба шадалаа туршалсаа һэн. Командануудай үсөөн дээрэһээ команда бүхэн нүгөөдүүлтэеэ хоёр дахин бэшэ, аяар дүрбэ дахин уулзаха ушартай байгаа. Зүгөөр түрүү һуури эзэлхэ гээшэ нилээд гайтайхан хэрэг байһан. Эдэ 11 командануудай дунда Хабаровскын СКА, Красноярскын «Автомобилист», Владивостогой «Луч», Шэтын СКА мэтэ яһалашье шангахан, баян дүй дүршэлтэйшье команданууд бии һэн. Тиигэн гэһээшни, балай танигдаагүй, һайса мэдэгдээгүй, түрүүшынхеэ «А» класста наадаһан Благовещенскын «Амур»... зонын чемпион болошонхой. Хоёрдохи һуурида баһал залуу команда — Южно-Сахалинскын «Сахалин» — гараа. Удаадахи һууринуудые Ангарскын «Старт», Братскын «Сибиряк», Красноярскын «Автомобилист», эзэлһэн байна. Һүүлшын хоёр һуурида Владивостогой «Луч», Эрхүүгэй «Аэрофлот» түригдөө һэн.

Улаан-Үдымнай футболистнууд энэ жэлэйнгээ наадые урматайгаар эхилжэ, апрелиин эсэс багаар Эрхүүтэй «Аэрофлодые» шүүгээ бэлэй. Нёдондо наадаһан хорёод командануудай дунда зургаадахи һуури эзэлһэн «Сэлэнгэмнай» одоолшье «бурьялхань», чемпионой лентэ «һабардалсахань» бэшэ ха гү гэжэ байгаад, улаан-үдыэнхид хөөрэлдөөдшье абаһан байха. Теэд «Түрүүшын хараасгай» саашадаа далижаха юм бэзэ гээд һанахааршье һэн. Үгы даа, тиимэ юумэ үзэгдөөгүй, харагшадай найдабари харюулагдаагүй. Бараг-бараг командануудые (Автомобилистые» 3:1, «Аэрофлодые» 5:0, «Лучые 2:0) шүүгээшье һаа, түрүүшын гурбан дүхэригэй дүнгөөр турнирай таблицын «һүүл» барижа гараа һэм шуу. Иимэ дүн «А» класста хэдэн жэлдэ наадажа дүршэһэн, мэргэжэһэн командада даншье һаа аягүйгөөр үзэгдөө бэлэй. Үнгэржэ ерэхэдээ өөһэдынгөө талмай дээрэ айлшадтаа халагламаар диилдэдэг («Сэлэнгэ»—«Старт» — 0:1), шанаргүйгөөр тэнсэдэг, урма зориггүйгөөр наададаг болошоһон юм.

Имагтал дүрбэдэхи дүхэригтэ Улаан-Үдымнай футболистнууд шадал ороһондол һэргэжэ, байдалаа һайжаруулжа эхилһэн юм. Энэмнай даншье һаа хожомдоһон, футболой хаһын дүүрэхэ дүтэлһэн үедэ абтаһан хэмжээн болоно. Харин эртүүр алдаһанаа тэхэрюулхэнь аргагүй болошоһон байгаа гэжэ дурданабди. Аюултай һүүлшын арба нэгэдэхи һууриһаа мултарха, урданайнгаа нэрэ түрэеэ һанаха гэһэн зорилго тобойсо гараад байгаа бэлэй. Энэ зорилгоёо «Сэлэнгэ» һанаһанда хүрэмөөр, һайнаар дүүргээ. Түгэсхэлэй наадануудта абажа болохоор 14 очкоһоо арбыень абаһан байха юм.

Юун болооб? Ямар шалтагаанһаа командамнай өөдэгүйгөөр наадааб? Сэхын хэлэхэдэ, энэ жэлдэ «Сэлэнгын» футболистнууд дай хэһэн ухаансар, нэтэрүү шанга добтолгонуудые үсөөн шэг хараабди. Шуран бэрхээр бүмбэгэез бэе бэедээ үгэлсэжэ ябаад, тактикын талаар бушуу түргэн, добтолго, техникэ шадабариин талаар нугархай бэрхэ, согтой солбон наадалган гэхэ мэтэ асуудалнуудые абабалнай, олонхи футболистнууднай, илангаяа добтологшод, тэдээндэ туһалагшад нёдондонойхиһоо үлүү һайнаар наадаагүй, арга мэргэжэлээ улам саашань хурсадхан дээшэлүүлээгүй гээшэ ха гэжэ һанагдаха байна. Хамгаалгын үүргэ дүүргэдэг фитболистнууд гол түлэб бараг, яһала дүршэлтэйнүүд, оролдосотойнууд. Эндэ нүхэд Чикачёв, Высоцкий болон бусад ямархашье бэрхэ футболистнуудта тиимэ бэлэхэнээр дүрөө үгөөдхихэгүй наадагшад гэжэ мэдээжэ. Гэхэ зуура, хамгаалагшадынь болохотой үедэнь, жэшээнь, харюугай шанга добтолгын үедэ хаа яа гэнтэ-гэнтэ нүгөөдүүлэйнгээ воротада «үһэреэд», бүмбэгэ сохёод абадаг. Энэ шэнэрхүү, болохотойшье арга гэжэ тоологдодог. «Сэлэнгын» хамгаалагшад энэ аргаяа улам нарижуулан «мүлихэ» аабза гэжэ найдагдана.

Мүнөө үеын футбол добтолхы шэнжэтэй байха зэргэтэй гээд хэблэлдэ ехэл бэшэдэг болонхой. Шангаар лэ добтолһон, ухаансар бодомжотойгоор наадаяа эмхидхэжэ, нүгөөдүүлдээ амар заяа үзүүлдэггүйл команда омог баяртай ошондо абтадаг гээд футболой наадануудые шэнжэлэгшэд һанамжаяа мэдүүлдэг байна.

Энэ баримтые «Сэлэнгын» байдал дээрэ абажа хараад үзэхэдэ, зүйтэй шэнгеэр һанагдадаг. Манай команда эмхитэй зохидоор добтолходоо, заабол амжалта туйладаг байба. Тад һөөргэ, өөрынгөө ворота тээшэ шарайшалаад, халтад гэхэдээ бүмбэгэеэ вратарьтаа гэдэргэнь үгэжэ байгаад наадахадаа, урагшагүйдэхэнь урдаа байгша бэлэй. Тээсгэн, октябриин 3-да, «Сахалинтай» уулзахадаа, Улаан-Үдын футболистнар яһалашье добтолхы футбол харуулаа. Зарим үедэ бүхы командаараа шахуу, тэрэ тоодо хамгаалагшадшье добтолжо мэдээ һэн. Иимэ нэтэрүү шанга, эбхэрмэ добтолго хүлеэгээгүй сахалинайхид хамгаалхы үүргэ дүүргэхэ баатай болоо һэм шуу. Тиигэжэ айлшадаа 1:0 тоотойгоор шүүжэ, тэдэнэй илалтата зам дээрэ «хаалта» табяа һэн даа.

Нэгэ талаһаань хэлэхэдэ иимэ. Нүгөө талань юуб гэхэдэ, манай добтологшод хэр зэргэ арга шадабаритай гээшэб гэжэ хаража үзэлтэй ха. Энэ жэлдэ «Сэлэнгын» добтологшод бэеэ хүсэдөөр харуулаагүйл даа. А. Михнов, Русяев, Плюснин, В. Михнов гэгшэд гол түлэб добтолхы үүргэ дүүргэдэг байгаа. Нюуса далдагүйгөөр хэлэбэл, гол добтологшо Русяев һанаһанда хүрэмөөр наадаагүй, түгэсхэхы сохилто хэхэ болоходоо бирадаггүй һэн. Тиихэдэ Плюснин, В. Михнов тухай хэлэхэ болоо һаа, эдэ залуу нүхэд хожомоо байн-байн ёһотойл футболистнар гэжэ суурхаха янзатай гээшэ ха. Һүүлшэг тээшээ болоһон уулзалгануудта хабаадахадаа, тэдэнэр талмай дээрэхи байдалые зүбөөр сэгнэдэг, бодомжотойгоор наададаг байһанаа харуулаа. Тиибэ-лабашье, энэ жэлдэ «Сэлэнгын» сохижо оруулһан 32 бүмбэгэ командын нэн түрүүн добтологшодойнь хаба шадал тухай гэршэлнэ бэшэ гү?

Хайшан гээд «Сэлэнгын» энэ жэлдэ урагшагүйдэһэн тухай дурдаха болоо һаа, шалтагаанууд үшөөшье бии бэзэ даа. Энэ бишыхан тэмдэглэл соо бултыень тайлбарилха аргагүй байһан дээрэһээ нигэд гээд дүүргэе. Тиигээд заншалта ёһоор, баяртай, «Сэлэнгэ», ерэхэ жэлэй ногоон стадион дээрэ дахин уулзатараа баяртай гэхэ болоо гүбди даа.

С. БАДМАЕВ.

Свердловскын Уралмаш заводой хүдэлмэрилэгшэд Укстусска хадада гаража санаар һолжордог.
ТАСС-ай фотохронико.

УНШАГШАДАА БАЯСУУЛНА

Ном. Улад зоной, плангаяа залуушуулай эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлгэдэ, ухаан бодолой хүгжэлтэдэ номой аша туһа хэмжээлэшэгүй ехэ. Улаан-Үдэ хотын нэгэдэхи библиотекэ марксизм-ленинизмын сэсэн мэргэн һургаал, удха түгэлдэр уран зохёолой номуудаар олон түмэн уншагшадаа хангажа байдаг юм.

— Уншагшадаймнай 80 хубинь залуушуул. Хэнэйшье мэдэһээр, залуушуул һонюуша, али юумэндэ анхаралаа хандуулжа байдаг ха юм, — гэжэ ахалагша библиотекарь Тамара Гавриловна Карасева хөөрэнэ. — Үдэр бүри олон ондоо асуудалаар хэдэн зуугаад ном уншагшадтаа үгэдэгбди.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан, энэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ехэ ажал хэжэ байна. Энэ жэлэй эхинһээ СССР-эй байгуулалтын түүхэ болон оронойнгоо хүгжэлтэ харуулһан хэдэн выставкэ эмхидхэһэн байна.

«Манай Эхэ орон», «Сүлөөтэ республикануудай Союз», «Буряад орон» болон бусад выставкэнүүд олоной анхарал татаһан юм. Эдэ выставкэнүүдэй тагта манай ороной түүхэ тухай зохёолнууд, тоо баримтанууд, партиимнай съезднүүдэй материалнууд, экономикын асуудалаар номууд, мүн мэдээжэ уран зохёолшодой шэлэмэл зохёолнууд табигдаһан.

— Мүн союзна республиканuудта зорюулагдаһан выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ. Мүнөө абонентын зал Армени тухай выставкэ, уншалгын зал Украина тухай хээд байна. Иимэ выставкэнүүд һара бүри эмхидхэгдэдэг, — гэжэ Тамара Гавриловна хөөрэнэ.

— Тамара Гавриловна, солото ойе угтуулан, выставкэнүүдһээ ондоо ямар хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөөб? — гэжэ асуубаб.

— «Түрэл Буряад оромнай» гэһэн темээр уран зохёолшодтой уулзалга эмхидхээ һэмди. Энэ уулзалгадамнай олон уншагшад хабаадаа, буряад оронноймнай поэдүүд шүлэгүүдээ уншаа һэн. Мүн городойнгоо ондоо библиотекэнүүдтэ саг үргэлжэ методическа туһаламжа хүргэжэ байдагбди.

Энэ библиотекэдэ һаяшаг методистнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, СССР-эй солото ойе угтуулан ямар юумэ хэжэ байһан тухайгаа, үшөө ямар юумэ хэлтэйб гэжэ тэдэнэр зүбшэн хэлсээ.

«Арадуудай хани барисаан, уран зохёолнуудай хани нүхэсэл» гэһэн выставкэ энэ библиотекэдэ эмхидхэгдэхэеэ байна.

Б. БАТОЕВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура урда аймагуудта ба Байгал шадар 13—18, хойто аймагуудта 21—26 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 26—28, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ

ГДР-ые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри

ТАСС

Германиин Демократическа Республикые, Германиин Федеративна Республикые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри Финляндиин правительство абаба гэжэ Финляндиин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын үнгэргэһэн пресс-конференци дээрэ мэдээсэгдэбэ.

ДЕЛИ

Шэнэ түсэбтэ табан жэлэй зорилгонууд

ТАСС

Индиин экономико һайжаруулха, үгытэй тулюур байдалаа, социальна гээгдэлээ усадхаха, хүндэ промышленностиин ба хүдөө ажахын үйлэбэриин бүхы шухала һалбаринуудые хурдан түргөөр хүгжөөхэ гол шухала зорилгонуудые Индиин правительство национальна экономикоёо хүгжөөхэ табадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада (1974—1979 онууд) шиидхэхээр хараалаа.

Түсэблэлгын комиссиин баримтануудай ёһоор, энэ табан жэлэй хугасаа соо Индиин экономикые хүгжөөлгэдэ 510 миллиард рупи һомологдохо байна. Энэнь, дүрбэдэхи түсэбтэ табан жэлэйхидэ орходоо, хоёр дахин шахуу ехэ болоно.

Гүрэнэй секторые үргэдхэлгэдэ, бэхижүүлгэдэ 350 миллиард рупи гаргашалагдахаар түсэблэгдөө.

Энээнэй тула ороной индустриальна бааза хүгжөөхэ хэрэгтэй. Түбхын түрүүндэ булад, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые, нефть болбосоруулгые нилээд ехэдхэхэ шухала.

Жэл бүри хүдөө ажахын үйлэдбэри—4,5 процентээр, промышленна үйлэдбэри 8 процентээр ургаха байна. Бага салин абадаг зоной ажаһуудал һайжаруулха социальна гол шухала зорилго шиидхэлгэдэ Индиин правительство 33 миллиард рупи һомолбо. Тиин 1978—1979 онууд болотор Инди өөрынгөө хүсөөр экономико хүгжөөхэ шадалтай болохо юм.

ХАНОЙ

Лаосой патриодуудые дэмжэнэ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Лаос тохи «тусхай дайгаа» Холбоото Штадуудай улам үргэдхэжэ байһыень буруушаан шүүмжэлһэн Лаосой Патриотическа фронтын Центральна Комитедэй хараа бодолые бүрин дэмжэбэ.

США-гай ээрхэг түримхэй ябуулганууд Лаосой асуудые амгалан ёһооф шиидхэхэ ябадалда һаад тойбо татана, Лаосой Патриотическа фронтын делегациин ба Вьентьянай делегациин хоорондо хэгдэжэ байгаа тусхай хөөрэлдөөнүүдтэ бэрхэшээл тохёолдуулна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Национальна аюулгүй байдалайнгаа түлөө үнэн зүб тэмсэл ябуулжа байһан аха дүү лаотян арадтай һаналайнгаа нэгэдэлые, дайшалхы харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхээр вьетнам арад шиидэнхэй гэжэ ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Саг соогоо гаргагдаһан ябуулга

ТАСС

Бангладешые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида дары түргөөр абахые зууршалһан тогтоолой проектые 22 гүрэнэй делегацинууд ООН-ой Генеральна Ассамблейн харалгада табиба. Бангладеш ООН-ой бүрин эрхэтэ гэшүүн байха хуулита бүхы үндэһэ баримтатай гээд проект дотор баталагдана. «Бангладешэй Арадай Республикын ойрын сагта ООН-ой гэшүүндэ абтахыень Генеральна Ассамблей хүсэнэ», — гэжэ проект дотор хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр М. А. Сусловта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. КПСС-эй обкомой пленум тухай информационно мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Имышкеновэй статья. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Барханай найдал» — Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Будаевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон · телеграф · радио

БОНН

Правительственна нэгэдэлэй партинуудай горитой илалта

ТАСС

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Баруун Германиин бундестагай һунгалта боложо, правительственна нэгэдэлдэ ородог партинууд — СДПГ, СВДП горитой илалта туйлаба. Эдэ партинууд бундестагта олонхи депутадуудай һууриие — 496-һаа 272-ыень эзэлээ. Правительствада ороогүй бүлэглэл—ХДС/ХСС парламентын депутадуудай оройдоол 224 мандат абаһан байна. Һунгалтын гол дүнгүүд иимэ.

Һунгагшадай 45,9 процентнь Социал-демократическа партида дуугаа үгөө. Энэнь 1969 оной һунгалтынхиһаа 3,2 процентээр үлүү болоно. Мүнөө СДПГ бундестагта 230 мандадтай болоо (1969 оной һунгалтын һүүлээр 224 мандадтай байһан юм).

Правительственна нэгэдэлдэ ородог Сүлөөтэ демократическа партии һунгалтын үедэ хүн зоной 8,4 процентын дууе абаа, (1969 ондо һунгагшадай 5,8 процентнь тэрээндэ дуугаа үгөө һэн). Тиигэжэ СВДП 42 мандадтай болобо, (1969 ондо 30 мандадтай байһан).

Һунгагшадай 44,8 процентнь ХДС/ХСС-тэ дуугаа үгөө (1969 оной һунгалтаар хүн зоной 46,1 процентнь тэдээндэ дуугаа үгэһэн байгаа).

Һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадалсаһан Германиин Коммунис партида 114 мянга гаран һунгагшад дуугаа үгэбэ. Тиигэбэшье һунгалтада хабаадагшадай 5 процент хүрэхэгүй зоной дууе абаһан политическэ партинууд түлөөлэгшэдөө парламентда эльгээдэггүй хадань, Германиин Коммунис парти парламентда түлөөлэгшэдөө эльгээхэгүй болоно.

Энэ һунгалтын онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, эгээн олон һунгагшад—91,2 процентнь хабаадаһан байна.

Брандт-Шеелиин хүтэлбэрилдэг правительствын ябуулжа байгаа хараа бодолые ФРГ-гэй хүн зоной олонхид дэмжэнэ гэжэ һунгалтын дүнгүүд гэршэлнэ гээд политическэ шэнжэлэгшэд тоолоно. Европодохи шахардуу байдал һуларуулха, оршон байдал заһаруулха хараа бодол баримтална.

Советскэ Союз ба Польшотой ФРГ-гэй договорнуудые баталха, Баруун Берлин тушаа дүрбэн гүрэнэй хэлсээ хэхэ, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондын харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор баталха үеэр энэ хараа бодол илангаяа элеэр харагдаһан байна.

Зүүнэй хараа бодол баримталдаг оронуудтай харилсаа холбоо тогтоохо гэдэг Брандт Шеель хоёрой правительствада эсэргүү бүдүүлиг добтолго хэжэ, һунгалтын урда тээхи ябуулганuудаа эмхидхэһэн ХДС/ХСС-эй партинууд һунгалтын үедэ булигдаха ёһоороол булигдаа.

Бундестагай һунгалтын үедэ Социал-демократическа парти ХДС/ХСС-һээ булюу олон дууе ФРГ-гэй түүхэдэ түрүүшынхеэ абаһан байна. Правительственна нэгэдэлдэ ородог партинууд һунгалтаар ехэ илалта туйлаа гэжэ СДПГ-гэй Президиум Бонндо мэдүүлбэ.

Хоёр парти правительственна нэгэдэлдэ ороходоо, харилсаа холбоогоо үргэлжэлүүлхэ хараатай гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт, СВДП-гэй түрүүлэгшэ В. Шеель соносхоо.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамай нютагуудта болоһон байлдаануудай үеэр дахуулнуудай армиин бэхилэлгэнүүдтэ Урда Вьетнамай патриодууд шанга сохилто хэнэ. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ Куангчи хото шадар шанга байлдаанууд болоо.

Түбэй хада гүбээлиг газарта Плейку хотоһоо баруун-урдуур гушан километртэ байдаг Тханьги гэжэ бэхилэлгэдэ патриодууд добтолһон байна. Эндэ болоһон байлдаанай үеэр дайсан ехэ гээлтэ хоролтодо ороо.

Меконг мүрэнэй адагтахи сүлөөлэгдэһэн районуудые, Тхыатхиен, Куангнам, Куангтин провинцинуудай нютагуудые американ стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщинууд зэрлиг бүдүүлигээр бомбодобо.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын ниислэл хотоһоо хойгуур байдаг районуудта шэбээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ Камбоджын патриодууд добтолһон байна. Пномпениие оронoй барайгар таридаг гол провинцинуудтай холбодог стратегическэ шухала үүргэтэй 5-дахи харгы шадар шанга байлдаанууд болоно.

Пномпениие Сайгонтой холбодог харгы шадар эшээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй гарнизондо патриотическа хүсэнүүд добтолһон байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой Каммуан провинцида болоһон байлдаануудай үедэ Лаосой Национально-сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай тактическа 312-дохи бүлэгэй командна бэхилэлгэ добтолходоо, амжалта туйлаа.

Каосан Патет Лао агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Донгхен һуурин шадар болоһон байлдаануудта патриодууд дайсанай зуу гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Ноябриин 15-һаа 18 хүрэтэр Нгеан, Тханьхоа провинцинууд та болоһон байлдаануудай үеэр ДРВ-гэй зенитчигүүд американ гурбан истребитель бомбардировщигые буудажа унагааба. Тиигэжэ Вьетнамай Демократическа Республикада зэрлиг бүдүүлигээр добтолходоо, буудагдажа унагаагдаһан США-гай самолёдуудай тоо 4.051-дэ хүрэбэ гээд ВИА агентство тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ

Уулзалга болобо

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациин тусхай түлөөлэгшэ Ле Дык Тхо, национальна аюулгүй байдал сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер ноябриин 20-до Парижда нюусаар үнгэргэгдэһэн уулзалга хэбэ.

ТОКИО

Япондохи США-гай сэрэгэй баазануудые усадхаха

ТАСС

Япондохи американ сэрэгэй баазануудые усадхахын түлөө Коммунис, социалис ба правительствада ородоггүй бусад партинууд тэмсэнэ. Иокосука портые американ долоодохи флодой авианосецуудай саг үргэлжын бааза болгон хэрэглэхые Холбоото Штадуудта правительствын зүбшөөһэн дээрэһээнь байдал тушаа япон-американ договорые, Японой газар дээрэхи США-гай сэрэгэй бүхы баазануудые усадхахын түлөө эршэмтэйгээр саашадаа тэмсэхэбди гэжэ Японой Коммунис ба социалис партинууд мэдүүлээ.

БОНН

ФРГ-дэ болоһон һунгалта тушаа

ТАСС

Федеральна канцлер В. Брандт ФРГ-гэй президент Г. Хейнеманэй хүдэлмэрилдэг газартань ошожо уулзаба. Президентын албан зургаанай түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, бундестагта болоһон һунгалтада ехэ илалта туйлаһаарнь Г. Хейнеман В. Брандтые амаршалһан байна.

БОНН

В. Брандтын, В. Шеелиин мэдүүлгэнүүд

ТАСС

Бундестагай һунгалтаар эдэ партинууд ехэ амжалта туйлаа гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй канцлер В. Брандт, СВДП-гэй түрүүлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеель телевиденеэр мэдүүлбэ. «Шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахын тула ФРГ-гэй правительство ехэ оролдолго гаргаха байха» гэжэ В. Брандт тэмдэглээ. Зүүн ба баруун оронуудтай хүршэ ёһоной харилсаа холбоо тогтоохые ФРГ эрмэлзэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ФРГ ба ГДР-эй хоорондын харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорто шэнэ жэлэй гаратар гар табихаар бэлэн байһан тухайгаа канцлер тэмдэглээ.

Правительственна нэгэдэлдэ ородог партинуудай—СДПГ-гэй, СВДП-гэй харилсаа холбоо үргэлжэлүүлхэ тухайдаа гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеель мэдүүлбэ.

ТОКИО

Түрүү хүсэнүүдэй түлөөлэгшын илалта

ТАСС

Окинавын түрүү хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ Риосио Тайра Нах хотын мэрээр дахинаа һунгагдаа. Олтирогудай социалис ба арадай партинуудай дэмжэлгээр тэрэ зонхилхы либерально-демократическа партиһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидат Д. Онагые булижа гараһан байна.

ТОКИО

Һунгуулиин ябуулганууд эхилбэ

ТАСС

Ноябриин 13-да тараагдаһан парламентын доодо палатада һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин ябуулганууд Япондо эхилбэ. 491 депутадһаа бүридэһэн доодо палатые Японой һунгагшад декабриин 10-да һунгаха ёһотой. Мүнөө һунгалтын урда тээхи тэмсэл улам эршэдэжэ байна. Полици 20 гаран хүниие баривжа хаагаа. Һунгуулиин хуули ёһо эбдэһэн 7.000 хүндэ уридшалан һануулга хэгдээ. Һунгалтын урда тээ зонхилхы либерально-демократическа партиин тэмсэл хэхын тулада ехэ мүнгэ зээри һомологдоо гэжэ нютагай хэблэл тэмдэглэнэ.

Япон-американ сэрэгэй холбооe усадхаха, арадай ажабайдал һайжаруулха, Японие сэрэгэй ёһо гуримтай болгохо ябадалые буруушааха уряатайгаар правительствада ородоггүй партинууд — социалис ба коммунис партинууд энэ һунгалтын үедэ тэмсэхэ юм.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

14.05 — **Үнгэтэ телевидени.** «Буратиногой выставкэ» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ программа. 15.45 — Уласхоорондын панорама. 16.15 — «Приморцы»— 4-дэхи дамжуулга. «Океан— наш батюшка».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

16.45 — «В стране гремящего неба» — телевизионно документальна фильм. 18.05 — «Аха дүү хани барисаанай үрэ дүн» гэһэн дамжуулга (буряад хэлэн дээрэ). 18.20 — Телепанорама. 18.40 — «ССР Союз тухай хөөрөөн». 19.00 — Камерна хүгжэмэй концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.40 — **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ЦСК — «Спартак» (3-дахи үе). 20.20 — **Үнгэтэ телевидени.** Хилын саанахи фильмүүдэй экран. «Паяцы» — фильм-оперо. 21.40 — «Эбдэршэгүй хани барисаан». Чечено-Ингушска АССР. 22.10 — «Дуун-72». 22.30 — Уласхоорондын панорама. 23.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «В мире животных». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«Спортлотогой» Буряадай зональна управлениин

МЭДЭЭСЭЛ

«Спортлотогой» энэ оной ноябриин 10-да үнгэргэгдэһэн 31-дэхи тиражаар иимэ номернууд шүүгээ гэбэл: 2 (автоспорт), 10 (буер), 11 (велоспорт), 18 (городки), 37 (стрельба), 41 (теннис).

Удаадахи тираж энэ оной ноябриин 30-да болохо.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60.91, сельского хозяйства — 64 36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23. промышленности и строительства — 61 35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67 81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57 63, фотолаборатория — 33 61.

● Типография управления поделам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00524. Заказ № 1384.